

1872 1972

XIII.

Kymiyhtymä

No 1 HELMIKUU 1972
32. VUOSIKERTA

Kymiyhtymä

NEUVOTTELUKUNTA:

Kuusankoski

*Jouko Finni, Matti Inkiläinen,
Keijo Jokiranta, Eino Pörsti,
Sirkeä-Liisa Savolainen, Leila
Taavitsainen ja Veikko Talvi*

Juankoski

*Heikki Hämäläinen, Mikko
Lehto-ora ja Toivo Tuunnainen*

Halla

*Eino Adolfsen, Jaakko Hassi-
nen, Heikki Husu ja Lilli Ols-
son*

Karkekila

*Kalevi Aavakangas, Olavi De-
gerstedt, Hilja Peltola ja Leo
Rouhiainen*

Heinola

*Eino Saarinen, Antero Suni ja
Erkko Virtanen*

Salo

*Eine Lindberg, Osmo Koskinen
ja Tuula Rokka*

Hanko

Stig Boström ja Erik Johansson

TOIMITUS:

*Kymin Osakeyhtiön
sisäinen tiedotusosasto
Kuusankoski
puh. 87012/415 ja 390*

*Päätoimittaja:
Veikko Talvi*

*Toimitussihteeri:
Heli Kyllönen*

*Toimittaja:
Eero Niinikoski*

*Kirjapaino:
Kouvola Kirjapaino*

KYMIN OSAKEYHTIÖN HENKILÖKUNNAN JULKAISU

Sisältö:

- 1 Tuotantokomitea tiedottaa*
 - 2 Kymin Osakeyhtiön juhlavuosi on alkanut*
 - 6 Yhtiön tunnus aarnikotka*
 - 8 Mitalisadetta juhluvuonna*
 - 14 Asiakirjat ja valokuvat kertovat 100-vuotiaan yhtiön vaiheista*
 - 18 Elinkeinoelämä ja kunnallishallinto yhteistoiminnassa Salon alueella*
 - 21 Hiihtohissi ja laskettelurinne karkekilalaisille*
 - 22 Aloitteentekijät ahkerina Kuusankoskella*
 - 23 Mielipiteeni*
 - 24 Lehtemme neuvottelukunnan jäsenet lukijoittemme 'luottamusmiehiä'*
 - 26 Tästä puhutaan*
 - 30 Pitkäaikaisesti palvelleita Merkkipäiviä*
 - 32 Manan majoille*
- Kolmas kansisivu:
Huomionosoitus Väinö Lindénille työturvallisuuden edistämisestä*

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman lupaa kielletty

Kansikuva:

Kymintehtaalaisia vuonna 1879

Kuva on näytteillä arkisto- ja valokuvanäyttelyssä yhtiön keskusarkistossa

Tuotantokomitea tiedottaa

Yrityksen sisäistä tiedotustoimintaa koskevassa sopimuksessa tuotantokomitea asetetaan keskeiseen asemaan. Sopimus ei kuitenkaan velvoita tuotantokomiteaa noudattamaan määrättyjä tiedotusmenetelmiä, vaan sillä on mahdollisuus kehittää sellaisia tiedotustapoja, jotka katsotaan yrityksen sisällä käyttökelpoisiksi ja tehokkaiksi. Ainoa rajoitus on sellaisten tietojen salassapitovollisuus, jotka katsotaan ammatti- tai liikesalaisuudeksi sekä yksityistä työntekijää tai toimihenkilöä koskeva luottamukselliseksi tarkoitettu tieto.

Yhtiössämme on lähdetty kehittämään sisäistä tiedotustoimintaa juuri tuotantokomiteoista käsin. Sekä puunjalostusteollisuuden että metalliteollisuuden tuotantokomiteat valitsivat omat yhteistyöelimensä. Koska kuitenkin yksityiskohtainen valmisteleva työ olisi näin suurissa ryhmissä ollut hankalaa, annettiin tämä tehtävä työntekijöitä, toimihenkilöitä ja työnantajaa edustavan työryhmän suoritettavaksi. Se on pitänyt neljä neuvottelutilaisuutta ja aivan lähiaikoina se jättää työnsä tulokset yhteistyöelimille.

Vaikka väliaikatietoja työn edistymisestä ei ole annettu, on työryhmän jäsenten aktiivisuus johtanut jo eräisiin huomionarvoisiin käytännön toimenpiteisiin kentällä. Sosiaalipäällikkö Erkki Mattssonin aloitteesta Karkkilan tehtaan tuotantokomitea on päättänyt, että kaksi päivää ennen tuotantokomitean kokousta pannaan tehtaan kaikille ilmoitustauluille tiedotus kokouksen ajankohdasta ja käsiteltävistä asioista. Kokouksen jälkeisenä päivänä jaetaan tehtaan porteilla kaikille 'Tuotantokomitea tiedottaa' lehtistä, jonka komitean puheenjohtaja ja sihteeri ovat laatineet. Siinä kerrotaan lyhyesti tuotantokomiteassa esillä olleet tärkeimmät uutiset. Näin henkilökunta saa etukäteen tiedon tuotantokomiteassa käsiteltävistä asioista, voi etukäteen vaihtaa mielipiteitä komitean jäsenten kanssa ja saa tuoreeltaan tietoja kokouksessa käsitellyistä asioista. Karkkilan tuotantokomitean ensimmäisessä tiedotteessa kerrottiin komitean järjestäytymisestä, tiedotuslehtisen toimitustavasta ja jakelusta, työvaatteiden vuokrauksesta, komitean edustajien valinnasta työmaaruokalatoimikuntaan ja nykyisestä tilauskannasta sekä toimenpiteistä viennin edistämiseksi. Samalla todettiin, että Högfors on kilpailukykyinen Ruotsin markkinoilla, mutta että valujen tarve maassa olevien runsaiden varastojen sekä oman tuotannon vuoksi ei ole suuri.

Kuusankoskella on kehitteillä samantapaisia toimenpiteitä. Pöytäkirja kokonaisuudessaan tai ainakin osia siitä on ilmestynyt ilmoitustauluille ja parhaillaan on suunnitteilla kokousuutisista samantapaisen lyhennelmän laatiminen kuin Karkkilassa, mutta jakelu rajoittuisi toistaiseksi ilmoitustauluilla tiedottamiseen.

Aikaisemmin tuotantokomiteoiden toiminta on jäänyt varsin muodolliseksi. Kenties ennakkoluulojen takia hyvää yhteistyöelintä ei ole osattu käyttää hyväksi. Viime vuosina on kuitenkin tapahtunut ilahduttavaa edistymistä. Sen huomaa selvästi tuotantokomiteoiden pöytäkirjoja lukiessa. Kun niissä on alettu käsitellä etupäässä oman tehtaan ja työosaston asioita, joista tuotantokomiteoiden jäsenillä on omakohtaista sanottavaa, on mielenkiinto selvästi lisääntynyt. Ja kun opitaan keskustelemaan ja puhumaan samaa 'kieltä', on jo silläkin voitettu paljon.

Tämä edistyminen jää kuitenkin puolitiehen, jos ei ole kyetty luomaan käyttökelpoisia tiedotuskanavia. Joku aivan ajankohtainen tieto leviää kyllä salamannopeasti, mutta tavallisemmat tiedot jäävät kyllä usein vain pieneen piiriin. Tämä on toisaalta ymmärrettävää, sillä tiedon levittäminen suullisesti työympäristössä ei useinkaan johda perille. Kaiken lisäksi sillä on taipumus muuttua sisällöltään.

Helppoon kirjalliseen muotoon saatettuna tieto menee varmemmin perille. Tarvitsee vain silmäillä lehtistä, uhrata aikaa minuutin tai parin verran ja niin pysyy tilanteen tasalla. Yhtymän Tiedotuslehti puolestaan kertoo lisää ja usein suuremmista asioista ja siten lukijalla on mahdollisuus saada yrityksestä myös ajankohtainen kokonaiskuva.

Yhtiön pääkonttorin edustalla järjestettyä Kymin Osakeyhtiön juhluvuoden 1972 vastaanottoa oli saapunut seuraamaan yli kolmetuhatta henkilöä. Heidän joukossaan oli kymiyhtiöläisten ohella runsaasti myös muita kuusankoskelaisia sekä ulkopaikkakuntalaisia. Juhlapaikkaa samoin kuin sinne johtavia kulkuväyliäkin valaisivat kymmenet soihdut ja tervapadat, pääkonttorin julkisivun ikkunoissa loistivat sadat kynttilät ja esiintymispaikka oli koristettu katajilla. Tilaisuuden kohokohdaksi muodostui hetki, jolloin pääkonttorin kello ilmoitti lyönneillään uuden vuoden alkamisesta ja valonheittäjät paljastivat pääkonttorin seinään kiinnitetyn juhluvuoden tunnuksen. Ohjelmansuoritusten päätyttyä alkoi värikäs juhla-ilotulitus, joka kesti lähes neljänneksen ajan.

Kymin Osakeyhtiön juhluvuosi on alkanut

Yhtiön pääkonttorin edustalla järjestetty kansalaistilaisuus oli samalla Kymin Osakeyhtiön juhluvuoden aloittajaisjuhla sekä Kuusankosken kauppalan perinteellinen uudenvuoden

Tervehdyspuheen päätyttyä pääkonttorin kello ilmoitti uuden vuoden alkaneeksi, jolloin toimitusjohtaja Swanljung paljasti pääkonttorin seinään kiinnitetyn yhtiön tunnuksen.

kertaa Kymin Osakeyhtiölle, jonka perustamisesta nyt alkavana vuonna tulee kuluneeksi sata vuotta. Yhtiön puolesta esitän Kuusankosken kauppalalle tästä huomaavaisuudesta kunnioittavan kiitoksen. Täällä Kuusankoskella yhteiskunnallinen ja teollinen kehitys ovat riippuvaisia toisistaan. Se täällä myös syvästi tajutaan ja siitä on kauniina ilmauksena myös tämä yhteinen juhlahetki.

— Sata vuotta sitten ahkerat ihmiskädet alkoivat juuri tällä paikalla rakentaa uutta yhdyskuntaa ja perustaa mahtavan Kuusankosken rantavieruun sekä koskessa olevaan saareen tehtaita. Se oli joka suhteessa uudisraivausta. Ei ollut kokemusta enempää insinööreillä kuin tehdastyötä aloittelevillakaan. Oli opittava uusia ammatteja ja elämään erilaisissa olosuhteissa kuin mihin maalaiskylissä oli totuttu. Maassamme oli saavuttu merkittävään käännekohtaan. Silloin laskettiin perusta nykyaikai-

Uuden vuoden alkaessa kohdistettiin valonheittäjät pääkonttorin julkisivulle kiinnitettyyn juhluvuoden tunnukseen

Toimitusjohtaja Swanljung pitämässä tervehdyspuhetta uudenvuoden vastaanottojuhlassa

den vastaanottojuhla. Tilaisuus alkoi Kuusankosken Työväen Soittajien esittämällä 'Fanfaarimarssilla', jota seurasi 'Suomen laulu'. Soittokuntaa johti kapellimestari *Pertti Huuhko*. Musiikkiohjelma jatkui kuorolaululla, jota esittivät Kuusankosken yhtyneet mieskuorot opettaja *Jorma Sundén* johdolla. Kuoro lauloi Sibeliuksen säveltämän 'Isänmaalle' ja Kuusiston 'Suomalaisen rukouksen'. Musiikkiesitysten jälkeen nousi puhujakorokkeelle yhtiön toimitusjohtaja, varatuomari *Kurt Swanljung*. Hän käsitteli puheessaan Kymin Osakeyhtiön toiminnan alkuvaiheita sekä kertoi yhtiön tunnuksen, aarnikotkan kehittämisestä nykyiseen asuunsa.

Valonheittäjien rajaamassa kohokuviossa nähdään lehtikullalla päällystetty aarnikotka, jota reunustavat vuosiluvut 1872 ja 1972. Uudenvuoden vastaanottojuhla jatkui tämän jälkeen yhteisesti laulettuun virrellä Jumala ompe linnamme. Kuusankosken kauppalan tervehdyksen esitti kauppalanvaltuuston puheenjohtaja, kansanedustaja *Heikki Hykkäälä*, joka kosketteli puheessaan paikallisen teollisuuden ja kunnalliselämän välistä vuorovaikutussuhdetta. Juhla päättyi Maamme-lauluun, jota seurasi vielä yhtiön toimesta järjestetty juhla-ilotulitus.

Kymin Osakeyhtiön toimitusjohtajan Kurt Swanljungin tervehdyspuhe

— Kuusankosken kauppala on ystävällisesti luovuttanut paikkakunnan perinteellisen uudenvuoden vastaanottojuhlan järjestämisen tällä

Yhtiön juhluvuoden kunniaksi järjestettiin komea iletulitus

Yhtiön hallituksen puheenjohtaja, pääjohtaja Mika Tiivola (vas.), rva Kirsti Tiivola, rva Louise Swanljung ja toimitusjohtaja Kurt Swanljung

selle teollisuudellemme, jolle kansamme menestys ja hyvinvointi paljolti rakentuu. Täällä Kuusankoskella jos missään on koettu tämä teollistuminen hankalasta pioneerivaiheesta uuden aikaiseen suurteollisuuteen saakka.

— Yhtiöllämme ei ole varsinaista syntymäpäivää. Valmistelevia suunnitelmia tehtaiden perustamiseksi alettiin tehdä jo heti Riihimäen—Pietarin radan valmistuttua syksyllä 1870 ja alkuvuodesta 1872 aloitettiin tehtaiden rakentaminen kahden eri yhtiön toimesta. Syntymäpäivän puuttumisen vuoksi vietämmekin syntymävuotta ja teemme sen kuluessa monin tavoin ja monissa tilaisuuksissa tunnetuksi 100-vuotista yhtiötämme, sen historiaa ja tämän päivän toimintaa. Pääjuhla, johon toivon kaikkien Kuusankoskella työskentelevien yhtiöläisten puolisoineen osallistuvan, pidetään helluntain aikaan juuri kesän kynnyksellä.

— Yhtiömme tunnuksiksi ja liike-merkiksi vakiintui jo ensimmäisen Kymen Osakeyhtiön aikana aarnikotka. Se on antiikista periytyvä heraldinen kuvio, tarunomainen eläin, jolla on leijonan ruumis, mutta kotkan

pää ja siivet. Taiteellisen ilmauksen yhtiön aarnikotka sai v. 1899 kuuluisan taidemaalarin ja -graafikon Hugo Simbergin tehtyä siitä yhtiön juhlaadressia varten etsauksen. Yhtiön viettäessä 50-vuotisjuhliaan v. 1922 aarnikotka taiteellisesti muotoiltuna vaakunakuviona sijoitettiin Kymen paperitehtaan holvikäytävän yläpuolelle. Nyt yhtiön 100-vuotisjuhluvuoden johdosta aarnikotka on taottu kuparilevyllä ja päällystetty himmeällä lehtikullalla. Työn on suorittanut taiteilija Topi Valkosen piirroksen mukaan Taidetakomo Antti Hakkarainen Helsingistä. Kellon lyötyä 12 paljastamme tämän yhtiön juhluvuoden kunniaksi pääkonttorin seinään kiinnitetyn aarnikotkan, jota juhluvuoden ajan ympäröivät sataa vuotta osoittavat luvut 1872—1972. Samalla julistan yhtiön juhluvuoden alkaneeksi.

Kuusankosken kauppalanvaltuuston puheenjohtajan Heikki Hykkäälän tervehdys

— Olemme siirtyneet uuteen vuoteen, vuoteen 1972. Siirtyminen tapahtui vuodesta, jota on vietetty Kuu-

sankosken kunnallisen itsenäistymisen 50-vuotisjuhlavuotena, vuoteen, joka taas on paikkakunnan historiassa merkkipäivä siinä mielessä, että puunjalostusteollisuus aloitti toimintansa 100 vuotta sitten.

— Me kuljemme paljon samoissa jalanjäljissä. Käytämme hyväksämme edellä kulkeneen tallaamaa polkua.

katka matkatessaan maailman meriä tekee tunnetuksi niin Kymiyhtiötä kuin Kuusankoskeakin ja vie viestiä siitä, että täällä sadan vuoden aikana ahkerat ihmiset sukupolvesta toiseen ovat työskennelleet tehtaissa koneitten ääressä ja samalla rakentaneet yhteiskuntaa ja kotiseutuaan.

— Vuoden vaihdetta pidetään

eräänlaisena rajapaaluna, jossa punnitaan menneen vuoden tapahtumia ja kaavaillaan toiveikkaasti tulevaa taivalta. Vaikka hyvin tiedetään, että todellisuudessa huomisen tapahtumat pohjautuvat eilispäivän perustalle, koemme uuteen vuoteen siirtymisen vapautumisena menneestä ja uuden alusta alkamisen mahdollisuutena. Tässä tarkoituksessa tehdään hyviä uudenvuoden päätöksiä.

— Ihminen on rakennettu optimistiksi, joka uskoo tulevaisuuteen ja parempaan huomiseen. Optimistit rakentavat maailmaa, näinhän sanotaan. Uskoa ja luottamusta tulevaisuuteen tarvitaan kaikessa rakennustoiminnassa, olipa kysymyksessä suuri teollisuuslaitos tai asuinrakennus tai muu pienempi rakennuskohde. Tällaista uskoa ja luottamusta tulevaisuuteen ilmenee ja sisältyy vuoden vaihteen onnentoivotuksissa. Tässä samassa mielessä ja kun nimenomaan on kysymyksessä Kymiyhtiön 100-vuotisjuhlavuosi, toivotan teille kaikille, kuusankoskelaisille, kymiyhtiöläisille ja muut läsnäolijat, onnellista uutta vuotta!

Kuusankosken kauppalanvaltuuston puheenjohtaja, kansanedustaja Heikki Hykkäälä esittämässä kauppalan tervehdystä juhlivalle yhtiölle

Näin on asian laita Kymin Osakeyhtiön ja Kuusankosken kauppalan suhteen. Ellei olisi Kymiyhtiötä, ei varmaankaan olisi Kuusankosken kauppala. Ellei aikanaan olisi tänne syntynyt teollisuutta, ei myöskään näille seuduille olisi kasvanut asutusta, ei ainakaan siinä määrin, että omaa, itsenäistä kuntaa olisi tarvittu. Täydellä syyllä on Kymiyhtiötä sannotakin paikkakunnan isäksi. Puunjalostusteollisuutta on kiittäminen koko seutukunnan ja koko maakunnan kehityksestä. Oikeastaan vieläkin enemmän. Puunjalostusteollisuudella on koko maan kannalta tärkeä asema, sillä tämän alan tuotteet ovat ulkomaille vietävistä artikkeleista niitä, joista tulee suurin osa vientituloistamme. Aivan viime päiviltä on todistettava siitä, kuinka merkittävää osaa vientitulot yleensäkin näyttelevät kansantaloudessamme. Kun Kymiyhtiön aarnikotka paperipaalin kyljessä kulkee maailmalle, tuo se samalla hyvinvointia koko maalle. Sama aarni-

Juhlan musiikkiohjelmasta huolehtivat Kuusankosken Työväen Soittajat (taustalla) ja Kuusankosken yhtyneet mieskuorot

Yhtiön tunnus aarnikotka

Taiteilija Topi Valkonen vaklinnutti
aarnikotkan v. 1956 nykyiseen asuunsa

Yhtiön 100-vuotisjuhlien päätoimikunnan ryhtyessä suunnittelemaan juhluvuoden ohjelmaa syntyi jo alkuvaiheessa ajatus yhtiön tunnuksen aarnikotkan esiintuomiseksi näkyvällä ja pysyvällä tavalla. Idea ei suinkaan ollut uusi. Yhtiön 50-vuotisjuhlien yhteydessä Kymintehtaan porttihilvin päälle sijoitettiin koris-

nisesti tehdasaluetta hallitseva rakennus. Sen pääoven yläpuolella olevaan suureen hiottuun ruutuun kaiverrettiin taidokkaasti himmeänä kuviona aarnikotka. Kun tehdasalueen järjestyksen johdosta sisäänkäynti konttoriin siirtyi myöhemmin pihan puolelle, jäi tämäkin aarnikotka takalalle. Uuden pääsisäänkäynnin

teelliseen heraldiseen asuun muotoiltuna aarnikotka, joka siinä ko-meilee vieläkin, mutta nyt sivuun jääneenä. Aikanaan tunnuksen sijoittaminen porttihilvin pätyyn oli onnistuneesti valittu. Vähä vähältä laajentuneella Kymintehtaalla ei ollut arkkitehtonista keskustaa. Tehdaspihan laidassa sijainnut puinen pääkonttori ei sellaiseksi kelpannut eivätkä tehtaot muodostaneet missään kohdin hallitsevaa julkisivua. Porttihilvi sopi tällaiseksi katseen vangitsijaksi; kulkihan sen kautta paitsi tehtaan sisäinen myös yleinen liikenne.

Kun yhtiön pääkonttori vuonna 1933 valmistui, tuli siitä paitsi hallinnollinen keskus myös arkkitehto-

Aarnikotkan takoja työnjohtaja Niilo Laakso (vas.) ja taidetakomon johtaja Antti Hakkarainen

rakentaminen vastapäätä vanhaa pääovea osoittautui onnistuneeksi ratkaisuksi ja antoi rakennukselle tavallaan toisen julkisivun. On merkille pantavaa, ettei pääkonttorin alkuperäinen arkkitehtuuri tällaisista muutoksista kärsinyt, kestävätpä rakennuksen suhteet yhden lisäkerroksenkin rakentamisen. Se osoittaa vain, että tämä arkkitehti Bertel Liljeqvistin työ on arkkitehtoonisesti vahvaa tekoa.

Jotakin tuosta uudesta julkisivusta jäi kuitenkin puuttumaan ja mikäpä muu kuin yhtiön aarnikotka. Lähes-tyvä juhluvuosi houkutteli löytämään

tämän toteuttamiseksi sopivan ratkaisun. Vaihtoehtoja oli useita, mutta sitten päädyttiin taidetaontaiseen korkokuvaan ja sadan vuoden toiminnasta kertoviin vuosilukuihin.

Yhtiön oma taiteilija *Topi Valkonen*, joka on piirtänyt aarnikotkan lukemattomia kertoja mitä moninai- simpiin tarkoituksiin, sommitteli sen kokoon 220 x 230 cm ja työ annettiin helsinkiläisen *Taidetakomo Antti Hakkarainen ja Kumppanin* tehtäväksi. Tämä ensi syksynä 50 vuotta täyttävä liike on tunnettu alallaan ja omien useihin satoihin nousevien taidetaontaesineiden lisäksi se valmistaa julkisiin rakennuksiin taidetaontaitöitä, mm. kirkkoihin valaisimia. Viimeinen suuri tilaus on ollut akateemikko Alvar Aallon piirtämän Finlandia-talon taontatyöt.

Johtaja Antti Hakkarainen kertoi, että vaikka hänen liikkeessään on tehty lukematon määrä tällaisia tilaustöitä, on yhtiön aarnikotkan takominen ollut kooltaan tähänastisista suurin. Se oli vaikea mutta innostava tehtävä. Aluksi piirros kopioitiin kuparilevylle, jonka jälkeen alkoi kuvioden kohottaminen vasaromalla levyä takaapäin. Lopullinen muotoilu ja uurteitus tapahtui edestäpäin. Huolimatta tarkasta piirroksesta työ edellytti ammattitaidon lisäksi luovaa mielikuvitusta. Taonnan suoritti Hakkaraisen Taidetakomon työnjohtaja *Niilo Laakso* ja työ vei aikaa kaksi kuukautta.

Aarnikotkan takominen herätti ammattipiireissä huomiota ja monet arkkitehdit, mm. akateemikko Aalto kävivät sitä ihmettelemässä. Käsintekoisuuden jälkeen teos sekä vuosiluku ja esittävät numerot käsiteltiin 23 karaatin lehtikullalla. Tämän työn suoritti *Savolaisen Kehysliike* Helsingissä. Seinään teos kiinnitettiin teoksen taakse runkorakenteeseen hitsatuilla kuparitapeilla. Vaikka korkokuvassa on reunus, se jätettiin muutaman sentin irti seinästä, mikä lisää teoksen reliefimäistä vaikutelmaa. Samal-

la ilmanvaihto estää kosteuden kerääntymisen takapintaan, joka kylläkin on käsitelty suoja-aineella.

Aarnikotkasta monta muunnelmaa

Professori Sakari Saarikiven kirjoittamassa taiteilija Hugo Simbergin elämää ja tuotantoa käsittelevässä väitöskirjassa on luettelo taiteilijan teoksista. Grafiikan joukossa on vuodelta 1899 seuraava merkintä: "Vaakunaleijona. Kymintehtaiden vaakunamerkki tyyliteltyinä juhla-adressia varten". Kooksi on merkitty 165 mm x 120 mm ja tekotavaksi kuparilevylle tehty viivaetsaus. Signeerausena taiteilija on käyttänyt kirjaimia HS.

Mitä adressia varten Hugo Simberg vaakunaleijonan sommitteli, siitä ei ole tietoa. Epäilemättä kysymyksessä oli tilaustyö. Aarnikotka eli griippi on jo antiikista tunnettu tarueläin, joka tavallisesti esitettiin siivekkäänä kotkanpäisenä leijonana. Sitä on yleisesti käytetty vaakunaeläimenä.

Olipa tämän yhtiön vaakunaleijonan tarkoitus mikä tahansa, siitä tuli pian yhtiön tavaramerkki. Anomus tehtiin maaliskuussa 1901 ja välittömästi teollisuushallitus hyväksyi sen. Viereisellä palstalla keskellä kuvio esiintyy siinä muodossa kuin se on painettu päätökseen. Kuvio on sijoitettu vaakunakilpeen ja ylhäällä lukee yhtiön nimi Kymmene.

Mielikuvitukseen vetoava aarnikotka on sitten esiintynyt monenlaisena muunnoksena. Hugo Simbergään ei toistanut sitä samanlaisena päätellen kirjoituspaperin kääreeseen tekemästään sommitelmasta, joka on vieressä ylhäällä. Sen on Simberg signeernut nimikirjaimillaan, joten se on varmasti hänen käsialaansa. Se eroaa kuitenkin monin kohdin ensimmäisestä leijonavaakunasta. Alin aarnikotka, joka rekisteröitiin v. 1913, poikkeaa taas kahdesta edellisestä. Muunnoksia on monenlaisia muitakin, kunnes taiteilija Topi Valkonen vakiinnutti aarnikotkan v. 1956 nykyiseen asuun.

Ansiomerkkien jakotilaisuus Kuusankoskella liittyi yhtiön 100-vuotisjuhlallisuuksiin. Juhlaa vietettiin arvokkaissa puitteissa Koskelan salissa.

Mitalisadetta juhlavuonna

Yhtiön ansiomerkkien
jakotilaisuuksia
loppiaisenä eri
tehdaspaikkakunnilla

Yhtiön perinteisiin kuuluen järjestettiin jälleen loppiaisenä eri tehdaspaikkakunnilla ansiomerkkien jakotilaisuuksia 25 vuotta palvelleille yhtiöläisille. Päätehtailla Kuusankoskella järjestetty tilaisuus liittyi yhtiön 100-vuotisjuhlallisuuksiin, johon osallistuivat viime vuonna yhtiön kultaisen ansiomerkkin 50 vuoden palveluksesta saaneet purkaja Martti Rihu ja muurari Johan Grönroos sekä 104 yhtiön 25-vuotisansiomerkkin saajaa puolisoineen. Hallan tehtaalla oli 25-vuotismerkkin saajia viisi, Juantehtaalla neljä ja yhtiön, metalliteollisuuden piirissä Karkkilassa 24 sekä Salossa ja Heinolassa yksi. Kaikkiaan 25-vuotisansiomerkkejä jaettiin loppiaisenä 139.

Yhtiön ansiomerkki 25-vuotias

Kymin Osakeyhtiön 75-vuotisjuhlien yhteydessä vuonna 1947 jaettiin ensimmäisen kerran yhtiön hallituksen perustama ansiomerkki pitkäaikaisesti palvelleille, kultainen 50 vuoden ja hopeinen 25 vuoden palveluksesta. Kun yhtiössä siirryttiin noudattamaan 65 vuoden eläkeikää, vain pe-

rin harvoilla on ollut enää mahdollisuus päästä 50:een palvelusvuoteen. Tämän johdosta yhtiön hallitus täydensi vuonna 1967 aikaisempaa päätöstään kolmannella ansiomerkillä, joka annetaan 40 vuoden palveluksesta. Samalla liitettiin kaikkiin ansiomerkkeihin yhtiön tunnusta aarnikotkaa esittävä pienoismerkki, jota voidaan kantaa arkioloissakin. Ansiomerkkiin liittyy myös kunniakirja.

Yhtiön ansiomerkkejä jaettu yhteensä 5 728

Kaikkiaan on yhtiössämme jaettu tähän mennessä 185 ansiomerkkiä 50 vuoden palveluksesta, 40-vuotisansiomerkkejä — siis vuodesta 1967 alkaen — 502 ja 25-vuotisansiomerkkejä loppiaisenä jaetut mukaan luetuina yhteensä 5 041.

Kuluneena vuonna neljälle yhtiöläiselle tuli 50 vuotta täyteen. Tämän korkeimman 'kultamerkki-iän' saavuttivat purkaja *Martti Rihu* ja muurari *Johan Grönroos* Kuusankoskelta, katontekijä *Armas Tani Halasta* ja työnjohtaja *Arvo Fredriksson* Karkkilasta.

KUUSANKOSKI

Koskelan kauniisti koristellussa salissa vietettiin työnjuhlaa, joka muodostui tavanomaista juhlavammaksi, koska se liittyi yhtiön 100-vuotisjuhlallisuuksien ketjuun. Tilaisuudessa puhui yhtiön toimitusjohtaja, varatuomari *Kurt Swanljung* ansiomerkkien saajille mm. seuraavaa:

— Arvoisat 25-vuotisansiomerkkin saajat, hyvät naiset ja herrat. Toivotan teidät sydämellisesti tervetulleiksi tähän juhlaan, joka samalla liittyy yhtiömme 100-vuotisjuhlallisuuksiin.

— Vertailemme yhtiömme tämän päivän tehtaita ensimmäisiin ruukkeihin voimme yksimielisesti todeta, että kehitys on ollut valtava. Tehtaiden perustajat eivät edes roikkimmissakaan unelmissa voineet

Yhtiön 25-vuotisansiomerkkin saajia oli Kuusankoskella 104. Juhlaan osallistui kaikkiaan n. 300 henkeä.

aavistaa, millaisiin mittoihin heidän alulle panemansa teollisuus tulisi täällä kasvamaan. Mutta edistymisen tiellä on ollut myös monta vastoinkäymistä ja takaiskua, jotka ovat koetelleet niin yhtiötä kuin sen palveluksessa olevia.

— Yhtiön sadan vuoden pituinen historia voidaan jaotella monella tavalla, mutta varsin oikeaan osunemme, jos rajaamme sen neljään kautteen. Ensimmäinen kesti tehtaiden perustamisesta vuoteen 1904 eli kolmen yhtiön yhtymiseen. Sinä aikana luotiin tämän seudun teollisuudelle ja yhdyskunnalle vankka perusta ja ajanjakson lopulla syntyi Kymintehaan ja Kuusankosken tehtaan naapuruteen Voikkaan tehdas, joka uudenaikaisuudellaan ennakoi maamme paperiteollisuuden suuria kehitysmahdollisuuksia.

— Yhtymisen kautta Kymin Osakeyhtiöstä tuli Pohjoismaiden suurin paperintuottaja. Pian yhtiö joutui

Yhtiön toimitusjohtaja Kurt Swanljung ja vaimo Louise Swanljung jakoivat ansiomerkkejä Kuusankosken juhlissa. Kuvassa maalari Kalevi Pihkala vastaanottamassa merkkiään.

kuitenkin suuriin taloudellisiin vaikeuksiin ja 1907 käyttöön otetusta kahdeksan tunnin työajastakin vuorotyössä oli 1909 palattava takaisin 12-tuntiseen, mikä aiheutti vaikeita työselkkauksia. Yhtä kaikki vaikeudet voitettiin ja ensimmäisen maailmansodan lisätessä paperin menekkiä melkein rajattomasti yhtiö ponnisti tuotantonsa äärimmilleen. Nämä muutamet hyvät vuodet koituivat myös tehdasyhdyskunnan hyväksi.

Yhtiön suunnittelujohtaja, dipl.ins. P. G. Michelsson 25-vuotisansiomerkkeineen. Vas:lla toimitusjohtaja ja rva Swanljung.

Rakennettiin asuntoja ja seuratalo, perustettiin ammattikoulu, kehitettiin sairaanhoitoa ja kaikin keinoin pyrittiin lieventämään maailmansodan seurauksena syntynyttä elintarvikepuutetta.

— Tämä yhtiön toinen kausi päättyi dramaattisesti vuoden 1918 järkyttäviin tapahtumiin ja maailmansodan jälkeiseen sekasortoiseen tilaan. Yhtiö menetti perinteelliset Venäjän markkinansa, mutta onneksi löysi pian uusia ostajia lännestä ja vähitellen yhä laajemmalti ympäri maailmaa. Näin yhtiö pääsi historiansa kolmannen vaiheen alkuun nuorena itsenäisessä Suomessa ja myös itsenäistyneessä

sä Kuusankosken kunnassa. Seuraavasta kahdesta vuosikymmenestä tulikin määrätietoisien edistymisen kausi, jota maailmanpulakaan ei kyennyt pahemmin horjuttamaan. Yhtiö kasvoi tämän päivänkin mittapuun mukaan suuryritykseksi, jolla oli Kuusankosken tehtaiden lisäksi teollisuuslaitoksia eri puolilla Suomea ja kaksi paperitehdas Englannissa saakka.

— Arvoisat 25-vuotisansiomerkin saajat. Yhtiömme historian neljännen vaiheen te olette itse kokeneet. Tul-

Purkaja Martti Rihulle (vas.) ja muurari Johan Grönroosille (oik.) tuli 50 palvelusvuotta yhtiössä täyteen viime vuonna. Kuvassa 'kultamitalimiehet' rva Swanljungin pöytäseuran.

lessanne yhtiön palvelukseen raskaiden sotavuosien jälkeen vallitsi puute melkein kaikesta, niin kotona kuin tehtaissa. Nyt tuo 25 vuoden takainen ankea aika tuntuu jo etäiseltä, mikä varmaan johtuu siitä, että olot alkoivat tulevaisuudenuskoksen jäl-

Koskelan juhlassa oli miellyttävä ja vapautunut tunnelma. Vas:lla toimitusjohtaja Swanljung, rva Lempi Grönroos ja yhtiön hallinnollinen johtaja, varatuomari Lars Räihä.

leenrakennustyön ansiosta nopeasti parantua. Taloudellisia vaikeuksia — lähinnä maailmanmarkkinoista johtuvia — ei ole tänäkään aikana puuttunut, mutta kokonaisuutena katsoen sotien jälkeinen aika on ollut voimakkaan kasvun ja edistymisen aikaa. Vanhoja tehtaita on perusteellisesti uusittu ja laajennettu sekä perustettu uusia tuotantoyksiköjä. Tuotantolaitosten laajentuminen ja uudistuminen on jatkunut melkein keskeytyksettä 1950-luvun alusta lähtien. Samalla työympäristö on muuttunut miellyttävämmäksi eikä työn-teko vaadi enää sellaisia raskaita fyysisiä ponnistuksia kuin aikaisemmin.

kohonnut nykyaikaisia omakotialueita ja myös kaupunkimaista kerrostaloasutusta ja paikkakunnan viihtyvyys on suuresti lisääntynyt.

— Yleensä teollisuus on se käynnistävä voima, joka aiheuttaa yhteiskunnassa eniten liikkuvuutta. Siirrytään maaseudulta kaupunkeihin ja asutuskeskuksiin ja koetetaan päästä sijoittumaan kunnollisen toimeentulon antavaan ansiotyöhön. Tämä ei

Juhlissa esiintyivät maineikkaat viulutaiteilijat Judith Aller-Talvi ja Ilkka Talvi. Alla Koskela juhlaillana soihtujen valaisemassa talvisessa ympäristössään.

Toisaalta koulutuksen merkitys on entisestään kasvanut ja vastuu lisääntynyt. Henkistä painetta on kuitenkin omiaan keventämään nopeasti kehittynyt sosiaalinen lainsäädäntö lyhentyneine työvuoroineen ja pidentyneine vapaa- ja loma-aikoineen.

— Sotien jälkeisenä aikana suoritettu työ ja edistyminen ei ole rajoittunut ainoastaan tehtaisiimme, vaan erityisen selvästi se näkyy myös tehdasyhdyskunnissamme. Siitä tämä meidän kotikauppalamme on erinomaisena esimerkkinä. Kuusankoski on kasvanut ulos vanhoista tehdasyhdyskunnan kehkeistään. Tänne on

useinkaan ole helppoa varsinkaan silloin, jos koulutus on puutteellista tai sitä ei ole ennestään ollenkaan. Meillä täällä Kuusankoskella olosuhteet ovat kuitenkin suuressa määrin toisenlaiset. Täällä teollisuus on sadan vuoden aikana tapahtuneen kehityksen ansiosta luonut vakiintuneet olot, mikä kuvastuu paikkakuntamme luonteessa ja mistä ovat osoituksena myös pitkäaikaisiksi muodostuneet palvelussuhteet. Siksi yhtiömme ansiomerkkisatokin on joka vuosi runsas, mikä mielestäni vain lisää ansiomerkkimme arvoa.

— Hyvät ansiomerkin saajat. Esi-

Käytöntarkkailija Anna-Greta Gräsbeck
Voikkaan paperitehtaalta
vastaanottamassa ansiomerkkiään.

tän teille yhtiön ja omasta puolestani lämpimän kiitoksen ja tunnustuksen suorittamastanne jo neljännesvuosisadan kestäneestä arvokkaasta työstänne yhtiön palveluksessa ja toivon, että tämä luottamuksellinen palvelussuhde jatkuisi edelleen ja siten koituisi sekä teidän että yrityksemme menestykseksi.

Toimitusjohtaja Swanljung lausui myös yhtiön johdon kunnioittavan tervehdyksen juhlassa kunniavieraina

Hallan 25-vuotis-
ansiomerkin saajat
vas:ltä sahan
työntekijä Tyyne
Järvinen,
isännöitsijä Börje
Carlson ja
sahanhoitaja Pauli
Hartikainen

olleille 'kultamitalimichille' Martti Rihulle ja Johan Grönroosille.

Juhlassa esiintyivät lisäksi Kouvolan Orkesteri johtajanaan Eero Bister sekä viulutaiteilijat Judith Allertalvi ja Ilkka Talvi säestäjänään kanttori Tapani Rautasuo. Kuusankosken Kirkon Nuorisokuoro esiintyi kanttori Rautasuon johdolla ja teatterinjohtaja Veikko Manninen esitti lausuntaa ja huumoria. Tilaisuus päättyi Kymenlaakson lauluun.

Toimitusjohtaja Kurt Swanljung jakoi rva Louise Swanljungin kanssa 25-vuotisansiomerkit seuraaville:

Jaakko Laakso, Paavo Lempinen, Eva Railo ja Leena Sinkko Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta; Aarne Hietanen ja Kaino Kanerva Kymin paperitehtaan Yankee-osastolta; Lea Ahti, Saara Ruottu ja Margareta Salminen Kymin paperitehtaan PK 7:ltä; Lasse Kaukola, Allan Kivikoski, Veikko Lestberg, Erkki Palmumaa ja Alpo Vilen Kymin paperitehtaan kunnossapitoryhmästä; Eino Björninen, Anna-Greta Gräsbeck, Arvo Hartonen, Maija Hokkanen, Veikko Hämäläinen, Kalevi Mattila, Severi Nyman, Sulo Rajajärvi ja Pentti Suhonen Voikkaan paperitehtaalta; Erkki Ahomies, Helmer Kärki, Olavi Leivo, Harry Luoma, Svan-

te Relander, Paavo Smed ja Lasse Tuukkanen Voikkaan paperitehtaan kunnossapitoryhmästä; Jaakko Lampinen Kymin puuhiomolta; Veikko Gammelín, Viljo Henttonen ja Kalevi Pellava Voikkaan puuhiomolta; Heikki Kallio, Olavi Luostarinen, Heikki Pönni, Toivo Simonen ja Unto Syrjälähti Kymin sulfiittiseluloosatehtaalta; Lauri Jokinen Kymin sulfiittiseluloosatehtaan kunnossapitoryhmästä; Alpo Jyräs ja Olavi Rinne Kuusanniemen sulfaattiseluloosatehtaan kunnossapitoryhmästä; Helga Laukkola Self Copy-laitokselta; Kristina Brommels ja Ludvig Laitinen klooritehtaalta; Else Ruippo kaasutehtaalta; Risto Aro ja Eino Niemi kemian tehtaiden kunnossapitoryhmästä; Lasse Heikkilä, Kaarlo Laakkonen, Erkki Lamminpää, Pauli Mäki, Ossi Pethman, Veikko Riihelä, Kalevi Simonen ja Erkki Spolander metallikorjaamolta; Urho Jyräs sähkökorjaamolta; Aimo Lahti Kymin höyryosastolta; Elvi Laine ja Eeva Lukkarinen Voikkaan höyryosastolta; Alex Arvila, Olavi Kalke, Pentti Nikander ja Erkki Stenberg voimaosastolta; Väinö Ehrukainen, Tauno Levänen, Veikko Lupunen, Johannes Partala, Kalevi Pihkala, Eino Puranen, Ossi Söderström, Helvi Tammi-lehto, Kaarlo Timonen ja Väinö Tuominen rakennusosastolta; Tyyne

Frilander, Meeri Harju, Lasse Kyöperi, Risto Lehtimäki, Erkki Lindberg, Olavi Metsävuori, Eino Rajaho, Jaakko Rantanen, Matti Rämä, Toivo Taari ja Kasper Verho kuljetusosastolta; Jorma Harlin, Aune Kaartinen, Mikko Kahisaari ja Seppo Nyman kiinteistöosastolta; Lars Räihä hallinto-osastolta; Joel Kokkila, Pehr Gustaf Michelsson ja Äler Wallen suunnitteluosastolta; Eini Salinen työvoimaosastolta; Henrik Nordblad paperiteollisuuden myyntiosastolta; Marjatta Forsman sosiaaliosastolta; Yngve Sundman tehdaspalvelusta.

HALLA

Hallan tehtaalla isännöitsijä Börje Carlson ojensi rva Inga Carlsonin avustamana yhtiön 25-vuotisansiomerkin sahanhoitaja Pauli Hartikaiselle ja sahan työntekijä Tyyne Järviselle ja kiitti heitä ansiokkaasta ja pitkäaikaisesta palveluksesta yhtiössä. Kolmas ansiomerkin saaja höyläämön työntekijä Elli Anttila ei sairautensa takia ollut päässyt tulemaan tilaisuuteen. Isännöitsijä Börje Carlson oli itsekin 25-vuotismerkin saajien joukossa ja niinpä hän kiiruhti hallalaisjuhlista Kuusankoskelle vastaanottamaan omaa ansiomerkkiään.

JUANKOSKI

Juantehtaalla oli 25-vuotisansiomerkin saajia neljä, nimittäin Vappu Karppi, Toivo Mustonen, Alvi Partala ja Hilma Pirinen. Heidän lisäksi ansiomerkkien jakotilaisuudessa sai Simo Rissanen 40-vuotismerkin. Isännöitsijä L. Timgren puhui ansiomerkkien saajille työsuhteesta ja sen merkityksestä. Hän kiitti pitkäaikaisesti palvelleita uskollisesta ja arvokkaasta palveluksesta yhtiössä ja osoitti kiitoksensa myös heidän puolisoilleen. Isännöitsijä ja rva Timgren suostuivat ansiomerkkien jaon.

KARKKILA

Karkkilan tehtaan ansiomerkkien jakotilaisuus oli järjestetty ravintola Pikku-Pässiin. Isännöitsijä *Reino Sandelin* toivotti kutsuvieraat tervetulleiksi ja esitti kiitokset ansiomerkkien saajille heidän uskollisesta palveluksestaan ja arvokkaasta työstään yhtiössä. Lounaan jälkeen yhtiön metalliteollisuuden johtaja *Tor Stolpe* puolisoineen jakoi ansiomerkit 50 vuotta yhtiötä palvelleelle *Arvo Fredrikssonille* ja 40 vuotta palvelleille Vilho Enqvistille, Väinö Lehdolle ja Toivo Lehtoselle. Sen jälkeen isännöitsijä ja rva Sandelin jakoi-

Heinolan tehtaalla rva Leena Renko kiinnitti ansiomerkkin rva Kerttu Martiskaisen (oik.) rintaan. Keskellä isännöitsijä Rauno Renko.

Karkkilan tehtaan ansiomerkkin saajat. Edessä keskellä 50 vuotta yhtiötä palvelut Arvo Fredriksson.

vat 25-vuotisansiomerkkit seuraaville: Unto Etholen, Martti Hjerp, Vieno Iso-aho, Heikki Jokela, Reino Juntto, Arvo Jylhäkangas, Toivo Kallio, Evi Kasurinen, Olavi Keskinen, Kauko Kuntonen, Vilho Laaksonen, Aino Luoti, Väinö Luoti, Risto Mikkola, Onni Mäntynen, Tauno Rantanen, Veikko Rätty, Paavo Salo, Anja Sarlin, Väinö Stenberg, Armas Stigell, Aarne Sundell, Aarre Sundell ja Sirkka Vahtera.

HEINOLA

Heinolan tehtaan isännöitsijä *Rauno Renko* ojensi rva Kerttu Martiskaiselle yhtiön 25-vuotismerkin ja kiitti häntä uskollisesta palveluksesta yhtiössä. Tilaisuus oli järjestetty isännöitsijä ja rva Rengon kodissa.

SALO

Salon tehtaalla sai 25-vuotisansiomerkkin reskontranhoitaja Kyllikki Kallio. Isännöitsijä *Teppo Heino* ojensi ansiomerkkin kiittäen häntä ansiokkaasta palveluksesta yhtiössämme.

Salon tehtaalla isännöitsijä Teppo Heino ojensi 25-vuotismerkin reskontranhoitaja Kyllikki Kalliolle (ylh. oikealla)

Juantehtaalla oli neljä 25-vuotisansiomerkkin saajaa ja lisäksi 40-vuotisansiomerkkin saaja Simo Rissanen (kuvassa kesk.). Hänen vas:lla puolellaan on Alvi Partala ja oik:lla Toivo Mustonen. Kuvasta puuttuvat Vappu Karppi ja Hilma Pirinen.

Asiakirjat ja valokuvat kertovat 100-vuotiaan yhtiön vaiheista

Yhtiön juhlavuoden järjestyksessä kolmas tapahtuma oli lauantaina 12. 2. keskusarkistossa Eerolassa pidetyt arkisto- ja valokuva-näyttelyn avajaiset. Tilaisuutta kunnioitti läsnäolollaan Kymen läänin maaherra *Esko E. Peltonen*. Näyttelyn avasi yhtiön hallituksen puheenjohtaja, pääjohtaja *Mika Tiivola* ja lisäksi hallituksesta olivat läsnä varatuomari *Aarne Castrén*, fil. tohtori *C-E. Olin*, pääjohtaja *Esko Rekola* ja toimitusjohtaja *Kurt Swanljung*. Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliittoa edusti johtaja *Eero Schrey*, Suomen Paperitehtaitten Yhdistystä johtaja *J-E. Thomé* ja Suomen Selluloosayhdistystä konttoripäällikkö *Bertel Maunula*, Valtionarkistoa arkistinhoitaja *Juhani Saarenheimo*, Liikearkistoyhdistystä arkistopäällikkö maisteri *Alpo Salmela*, Suomen Museoliittoa maisteri *Jorma Heinonen*, Suomen Kotiseutuliittoa toiminnanjohtaja *Markku Tanner*, Savo-Karjalan maakunta-arkistoa arkistinhoitaja *Anja Jääskeläinen*, Kymenlaakson maakuntakirjastoa maisteri *Elina Kaipainen* ja Kymen läänin taidetoimikuntaa apulaiskaupunginjohtaja *Väinö Vuorinen*. Kuusankosken kauppalan edustajina nähtiin valtuuston puheenjohtaja *Heikki Hykkäälä*, varapuheenjohtaja *Tauno Kotiranta*, kauppalanjohtaja *Eero Salmenoja* ja kauppalansihteeri *Jorma Lehtonen* ja Kouvolan kaupunkia edusti kaupunginjohtaja *Eino Brofeldt*. Lisäksi tilaisuudessa oli läsnä kunnallisten lauta- ja johtokuntien, oppilaitosten, yhdistysten sekä yhtiön ja henkilökunnan edustajia, yhteensä kutsuvieraita alun toistasataa.

Avajaispuheessaan pääjohtaja *Tiivola* mainitsi seuraavaa:

Kymintehtaan ensimmäisestä paperirullasta näyte tallella

— Kymen Osakeyhtiö sai ensimmäisen paperikoneensa käyntiin 18:ntena toukokuuta 1874. Silloin ajetusta ensimmäisestä konerullasta on tässä näyttelyssä esillä paperinäyte. Kymintehtaan rakentamista johtava insinööri *August Palmberg*, josta tuli tehtaan ensimmäinen isännöitsijä, oli lähettänyt sen välittömästi Forssaan Kymintehtaan perustajalle *Axel Wilhelm Wahrenille*, joka varmaan kärsimättömästi jo sellaista näkyvää viestiä Kymintehtaalta odottikin. Kymintehtasta vastapäätä Myllysaarella Kuusankoski-yhtiö oli käynnistänyt paperikoneensa jo 2. päivänä heinäkuuta edellisenä vuonna.

— Sen jälkeen täällä on käynnistetty monta uutta paperikonetta. Jo-

Näyttelytoimikunnan puheenjohtaja
maisteri *Gustav Danielsson*
selostamassa asiakirjakokoelmaa

Vas:ltä Kuusankosken kauppalanjohtaja *Eero Salmenoja*, Kymen läänin maaherra *Esko E. Peltonen*, yhtiön toimitusjohtaja *Kurt Swanljung* ja kauppalanvaltuuston puheenjohtaja *Heikki Hykkäälä* näyttelyn avajaisissa keskusarkistossa

Arkisto- ja valokuvanäyttelyn avasi
yhtiön hallituksen puheenjohtaja,
pääjohtaja Mika Tiivola

Avajaistilaisuuden vieraita (etualalla vas:ltä) kaupunginjohtaja Eino Brofeldt, johtaja L. Räihä ja rva Gunvor Räihä, toiminnanjohtaja Markku Tanner, johtajaopettaja Signe Joensuu, rehtori Eero Kaartinen, kirjastonhoitaja Raiili Wessman, taloudenhoitaja Einari Aro ja talouspäällikkö Aulis Nakari

kainen niistä on antanut sysäyksen yhtiön ja paikkakunnan kehitykselle. Alkajaisvuonna valmistettiin 100 tonnia ja seuraavanakin vuonna vain 400 tonnia, mutta nyt Kuusankoskella sijaitsevien yhtiön paperitehtaiden vuosituotanto alkaa lähetä jo puolta miljoonaa tonnia.

— Täällä Kuusankoskella on valmistettu näiden lähes sadan vuoden aikana paperia yhteensä lähes 10 miljoonaa tonnia. Mitä tälle valtavalle paperimäärälle on kirjoitettu ja painettu, sen kuvaamiseen ei kekseliäänkään mielikuvitus riitä. Hämmästyttä herättää jo se arkistoaineksen paperipaljous, mikä on syntynyt Kymin Osakeyhtiön ja siihen sulautuneiden yritysten teollisen toiminnan yhteydessä. Vaikka arkistoaineistoa on

vuosikymmenien kuluessa paljon hävinnyt ja myös tarpeettomana karsittu, on tässä arkistossa siitä huolimatta arkistomateriaalia puolitoista hyllykilometriä ja n. kaksi miljoonaa asiakirjaa.

Merkkivuoden lähestyminen kiirehti yhtiön keskusarkiston perustamista

— Luonnollisesti yhtiölle tärkeiden asiakirjojen tallentamisesta pidettiin huolta aikaisemminkin, mutta ne oli sijoitettu moneen paikkaan eikä niitä suinkaan ollut järjestetty asiaankuuluvalla tavalla. Olosuhteet eivät myöskään useassa tapauksessa olleet papereiden säilymisen kannalta edulliset. Siksi keskusarkiston perustami-

to. Tilojen puolesta tämän luulisi riittävän kauas tulevaisuuteen huolimatta jatkuvasti lisääntyvästä paperipaljoudesta.

Näyttely valaisee maassamme sadan vuoden aikana tapahtunutta kehitystä

— Tämän arkiston asiakirja-aineisto, vaikka se pääosiltaan koskee teollisuustoimintaa ja sekä kotimaista että vientikauppaa, liittyy lukemattomien sitein myös yhteiskuntaan. Se antaa valaistusta siihen kehitykseen, mikä maassamme on sadan vuoden aikana tapahtunut. Tässä arkistonäyttelyssä voidaan tätä tutkimuksen kannalta suurenmoista lähdeaineistoa valaista vain eräin näyttein, mutta

nen tuntui perustellulta.

— Suunnitelman toteuttamista kiirehti yhtiön lähestyvä merkkivuosi, koska oli luotava hyvät edellytykset yhtiön historiaa selvittelevälle historiantutkimukselle. Keskusarkisto tulikin ratkaistuksi kauaskantoisella tavalla. Sitä ei sullottu johonkin ahtaaseen kellarikerrokseen, joka jo muutamassa vuodessa olisi osoittautunut ahtaaksi, vaan se sijoitettiin tähän Eerolan maatilan suureen navettaan, josta vähin rakenteellisin muutoksin mutta melkoisin kustannuksin saatiin erittäin tarkoituksenmukainen arkis-

nekin jo antavat aavistaa, millainen aineellinen ja henkinen perintö tällaiseen asiakirja-arkistoon kätkeytyy.

— Tähän näyttelyyn liittyy myös laaja kuva-aineisto, joka tuo menneisyyden aivan kuin konkreettisena silmiemme eteen. On ilahduttavaa, että vanhaa valokuva-aineistoa on saatu pelastetuksi ja että sen avulla voidaan nykypolville välittää välähdyksiä aina sadan vuoden takaa. Yksistään kotiseudun menneisyyden elävöittäjänä tämä kuvanäyttely saanee huomiota osakseen.

Pääjohtaja Tiivola lausui näyttely-

vieraat sydämellisesti tervetulleiksi ja avasi näyttelyn.

Arkistoaineiston ryhmittelyssä keskitytty kymmeneen teemaan

Näyttelyn arkistoaineiston esittelyn suoritti näyttelytoimikunnan puheenjohtaja maisteri *Gustav Danielsson*. Aineiston avulla pyritään valaisemaan yhtiötä ja sen toimintaa tehtaiden perustamisesta 1930-luvulle saakka. Koska yhtiön keskusarkistoon koottu arkistoaineisto on määrältään

metsät ja puutavaran hankinta sekä Tytäryhtiöiden vaiheita.

Ensimmäiset valokuvat sadan vuoden takaa

Ensimmäisten tehtaiden rakentamisen Kuusankosken äärelle oli todellista teollisuuden uudisraivausta. Siitä kertovat valokuvat vuodelta 1872, jolloin Kymintehtaan ja Kuusankosken tehtaan rakentaminen alkoi. Tehdasrakennukset salvottiin hirsistä ja katettiin päreillä. Asuinrakennuksia

jo mielikuvan menestyvästä yrityksestä. Samalla se päättää tehtaiden 'puukauden', sillä tämän jälkeen tehtaot rakennettiin tiilistä.

Myllysaaresta 'tehdaslinnoitus'

Erinomaisen havainnollisesti tämä tulee esille Myllysaaren eli Kuusaan saaren muuttumisessa aivan kuin tehdaslinnoitukseksi. Tällä vajaan viiden hehtaarin suuruisella kuohujen ympäröimällä kalliosaarella tapahtui lyhyessä ajassa mitä merkellisimpiä asioita. Vuonna 1873 oli käynnistetty ensimmäinen paperikone ja puuhio-mo. Kahdeksan vuotta myöhemmin tulipalo tuhosi tehtaan, eivätkä varat riittäneet uuden paperitehtaan rakentamiseen. Hiokkeen ja pahvin valmistusta kyllä jatkettiin ja vuonna 1886 saarella keitettiin jo sulfiittiseluloosaa ja vuonna 1891 oli uusi paperikonekin käynnissä. Seuraavana vuonna rautatie johdettiin kosken itäisen haaran yli tähän tehdassaa-reen. Suurena tulvakesänä 1899 vesi tunkeutui tehtaisiin ja paperitehtaassa voitiin liikkua vain veneellä. Ennen yritysten yhtymistä saarella aloitettiin vielä vuonna 1902 valkaisu-kemikaalien valmistaminen ja siten luotiin pohja yhtiön kemian teollisuudelle.

Kymintehdas kasvaa

Kymintehtaan puolella päästiin eteenpäin vieläkin pitemmin harpauksin. Selluloosatehdas valmistui vuonna 1887 ja pian alettiin valmistaa selluloosaa myös oljista. 1800-luvun lopulla oli tehtaassa jo kolme paperikonetta. Koko rantaviera oli täynnä tiilirakennuksia. Ylemmäs tasan-teelle oli kohonnut konttori, kauppa ja koulu ja litviikkipäivinä tehdaspiha muuttui kauppatoriksi, jossa maalaiset saivat tuotteistaan Helsingin hinnat.

Voikkaan tehdas alun alkaen suuri yritys

Voikkaan tehtaan perustaminen

Pääjohtaja Esko Rekola (vas.), pääjohtaja Mika Tiivola ja rva Kirsti Tiivola tutustuivat kiinnostuneina näyttelyyn

valtava, on katsottu parhaaksi keskittyä tiettyihin teemoihin ja näytteet on valittu sen mukaisesti. Asiakirjat on sijoitettu kymmeneen vitriiniin, joille on annettu seuraavat otsikot: Kymin Osakeyhtiö ennen kolmen yrityksen yhtymistä, Kuusankoski Osakeyhtiö, Voikkaan tehdas (Tampereen Kattohuopatehdas Oy), Kolmen yrityksen yhtyminen Kymin Osakeyhtiöksi, paperikoneet — tuotantolukuja, Työnantaja ja työväki — Kehittyvää sosiaalitoimintaa, Elin-tarvetoimikunta — Yhtiön maatalous, Yhtiö Venäjän markkinoilla — Ensimmäinen maailmansota, Yhtiön

siirrettiin muualta. Niinpä Kuusankoski-yhtiön kaksi ensimmäistä taloa ostettiin haminalaiselta kauppias Aladinilta. Sillan vieminen kuohuvan kosken yli Myllysaareen oli varmaan vaikea tehtävä ja erityisen kovalle silloinen insinööritaito joutui vesikou-ruja kosken sivuun rakennettaessa ja turpiineja sekä koneita sijoitettaessa.

Kymintehdasta ja Kuusaan tehdasta 1870-jälkipuoliskolla esittävät kuvat kertovat ensimmäisestä ruuk-kiajasta. Omistajien karvaat petty-mykset alkoivat muuttua lieväksi toiveikkuudeksi ja Kymintehdasta vuonna 1885 esittävä kuva herättää

25 vuotta Kymintehtaan ja Kuusaan tehtaan syntyä myöhemmin oli jo alun alkaen suurisuuntainen yritys. Kuvasarjan ensimmäisessä kuvassa myllyrakennukset ovat vielä jäljellä, mutta koskenniskan kallion läpi louhittavan 'Elfvingin tunnelin' työt ovat jo käynnissä. Seuraava kuva on ensimmäiseltä toimintavuodelta 1898 ja kolmannessa kuvassa vuodelta 1901 sulfiittiselluloosatehdas alkaa kuoriutua rakennustelineistä. Piirroskuva puolestaan osoittaa, kuinka tehtaille haluttiin antaa arkkitehtoonisesti vaikuttava julkisivu. Tehtävä annettiinkin Suomen nimekkäimmälle arkkitehtitoimistolle Gesellius, Lindgren & Saariselle.

Työntekijöitä ja herrasväkeä

Tähän näyttelyyn on otettu kymintehtaalaisia vuonna 1879 esittävä ryhmäkuva. Näemme aivan uudentyyppisen muutamassa vuodessa syntyneen yhteisön. Maalaisoloista tulleet ihmiset ovat saapuneet Kymintehtaalalle

on niin ikään kuva herrasväen omista juhlista, joihin kutsuttiin myös lähiseudun säätyläisiä.

Oman mielenkiintoisen lukunsa muodostavat tehtaalaisasunnot ja julkiset rakennukset. Kuusankosken so-

Yhtiön keskusarkistossa on näyttely sijoitettu ensimmäiseen arkistosaliin. Näyttelyrakenteet ja -suunnitelman on laatinut taiteilija Topi Valkonen

puolestaan. Erityisen mielenkiintoisia ovat kaksi karttaa, joista tehtaiden lisäksi näkyy niiden liepeille kasvien tehdkäytien 'asemakaava'.

Yhtiön metsäosaston toimintaa esittävät kuvat kertovat siitä valtavasta työmäärästä, minkä puunkorjuu antoi maaseutuväestölle. Erityisesti mainittakoon piiriesimies Väinö Ahlrothin luovuttama purouittoa Nytkymenjoella 1800-luvun lopulla esittävä kuva. Siinä nähdään jokivarren kyläläiset yhteisvoimin kevättulvan mukana uittamassa puita Päijänteeseen.

Vanhoja asiakirjoja tutkivassa vasemmalta: Voikkaan pääluottamusmies Teuvo Pöysä, Voikkaan paperitehtaan teknillinen johtaja Anders Lund, Kuusankosken pääluottamusmies Toivo Rissanen ja Kuusankosken pääluottamusmies Pentti Halinen

raha-ansioon, oppimaan tehdasmatteja ja tekemään työtä öisinkin. Tällaisen tehdasyhdyskunnan patriarkallista henkeä kuvaavat myös yhteisiä juhlia esittävät kuvat. Mukana

siaalihistorian tutkimuksessa tämän puolen valottaminen on kaikkein keskeisimpiä teemoja. Tässä näyttelyssä voidaan aiheesta antaa vain muutamia viitteitä, mutta nekin puhunevat

Arkistonäyttely käsittää 106 asiakirjaa, 46 valokuvasuurenosta ja kaksi karttapiiirrosta. Näyttely on avoinna sunnuntaisin klo 13–16 ja muulloinkin sovittaessa siitä etukäteen keskusarkiston kanssa (puh. 87134). Pääsy on ilmainen ja samoin 20-sivuinen näyttelyluettelo.

Yhteistoiminta paikallisen teollisuuden ja liike-elämän kanssa on ollut sangen tuloksellista, toteaa Salon kaupunginjohtaja, varatuomari Veikko Santero

Elinkeinoelämä ja kunnallishallinto yhteistoiminnassa Salon alueella

Salon talousalue, joka koostuu Salon kaupungista ja yhdestätoista sitä ympäröivästä maalaiskunnasta, muodostaa Lounais-Suomessa varsin eheän ja vireän toiminnallisen kokonaisuuden. Alueen maapinta-ala on runsaat 2 600 km² eli vajaan prosentin verran koko Suomen maa-alasta. Seutu, jonka asukasluku on n. 60 000, sijaitsee tuotannon ja väestön suhteen maamme painopistealueella. Tällä hetkellä arvioidaan, että lähes puolet maamme väestöstä asuu 200 kilometrin säteellä Salosta. Eteläisen rannikkosijaintinsa vuoksi voidaan seudun asemaa pitää ulkomaisten raaka-ainesten hankinnan ja vientimarkkinoiden suhteen varsin hyvänä. Alueen läpi kulkevat lisäksi Helsingin—Turun valta- ja rautatiet, jotka tarjoavat mahdollisuuden vuorovaikutukseen näiden merkittävien kaupunkikeskusten kanssa. Myös yhteydet sisämaahan ovat ratkaisevasti parantuneet viime vuosien aikana.

Talousalueen nopeaan kehitykseen ovat vaikuttaneet sekä luontaiset kasvuedellytykset että määrätietoinen seutusuunnittelutyö, jota Salon talousalueella on tehty jo parinkymmenen vuoden ajan. Rakennuslaissa määritettyä seutukaavoitusta edelsi v. 1953 perustetun Salon Seudun Aluesuunnitelmayhdistyksen toiminta. Sen avulla muokattiin ilmapiiriä suunnitteluystävälliseksi sekä laadittiin useita seudun toimintaan ja rakenteeseen kohdistuvia tutkimuksia ja selvityksiä. Samalla koetettiin kiinnittää

yleensäkin seudun asukkaiden ja viranomaisten huomiota alueen kehityspyrkimyksiin. Tämä tuloksellinen kartoitustyö johti siihen, että v. 1961 Salon alueelle annettiin määräys virallisen seutukaavan laatimiseksi.

Salon alueen seutusuunnittelun perustamistoimenpiteet saatiin järjestykseen v. 1964 mennessä, jolloin varsinainen seutukaavan laadinta alkoi. Ensimmäiseen tavoitteeseen kuulunut rakennekaava valmistui 1966 ja vuotta myöhemmin voitiin esittää hyväksyttäväksi toinen vaihe, runkokaava. Lopullinen seutukaavaluonnos saatiin valmiiksi keväällä 1968 ja lähetettiin sisäasiainministeriön vahvistettavaksi keväällä 1971. Kuluvan vuoden alusta lukien ovat Salon seutukaavaliitto, Loimaan seutukaavaliitto ja Lounais-Suomen seutukaavaliitto yhdistyneet

uudeksi kokonaisuudeksi, jonka nimeksi otettiin Varsinais-Suomen seutukaavaliitto.

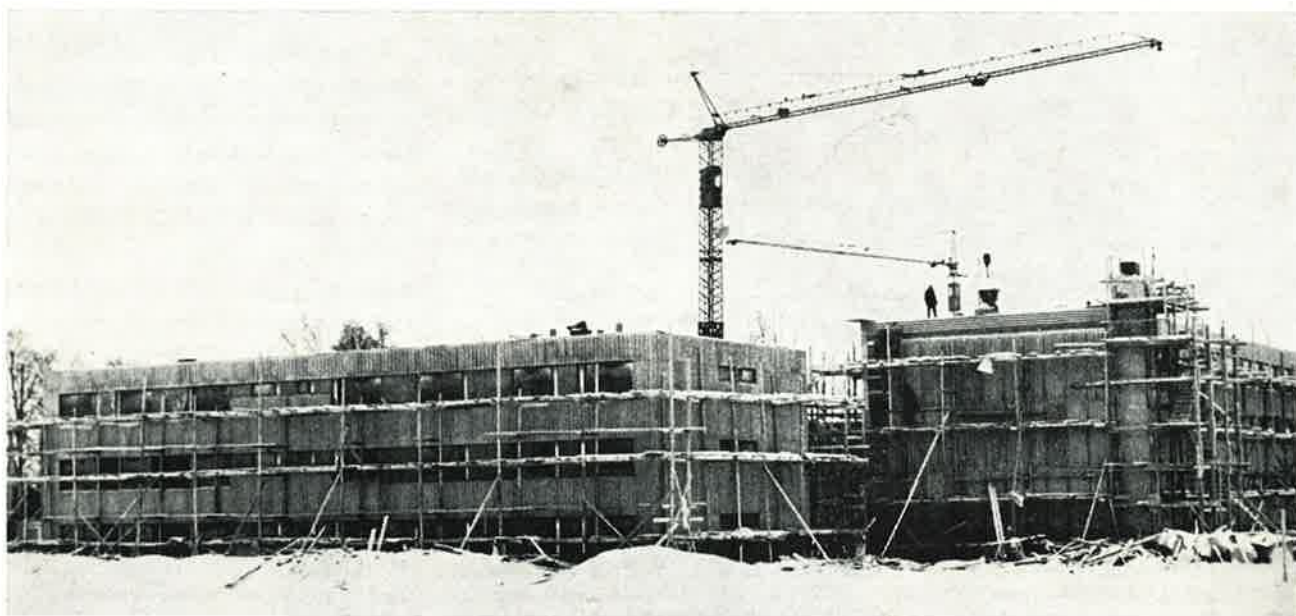
Salon seutukaavaliiton laatimassa seikkaperäisessä selvityksessä rajataan tarkasti mm. ne perusedellytykset, joiden ansiosta alue on teollisuudelle merkityksellinen. Esimerkkeinä voidaan luetella:

- liikenteellisesti edullinen sijainti
- hyvät raaka-ainevarat ja pohjaveden käyttömahdollisuudet
- mahdollisuus teollisuussatamaan
- henkilökunnan vapaa-ajan viettoon soveltuvat monipuoliset olosuhteet.

Salon seudun asukasluku kasvoi aina 1950-luvulle saakka, jonka jälkeen se on alkanut pienentyä. Viimeisenä kahtena vuosikymmenenä on asukasluvun kehitys ollut seuraava:

Yhteenvedona eri elinkeinojen tarkastelusta voidaan todeta, että seutukaavaliiton väestöennusteelle, jonka mukaan kokonaisväestö tulee 1970-luvulla pysymään entisellä tasolla, on erittäin vankka taloudellinen pohja. On mahdollista, että vienti lisääntyy talousalueella lähinnä metalliteollisuuden ja elektroniikkateollisuuden piirissä siinä määrin, että työllisyyskasvu ja väestömäärän kehitys voivat ylittää edellä esitetyt ennusteet. Tämän vuoksi tulisi talousalueella varautua tyydyttämään voimakkaitakin teollisuuden ja asuntuotannon laajennuksia, mainitaan Salon seutukaavaliiton tekemässä selvityksessä.

Tarkasteltaessa teollisuuden alueellista jakautumista, voidaan havaita, että teollisuuden henkilökunnasta on

Salossa rakennetaan parhaillaan kolme vuokrakerrostaloa (yllä), joihin tulee 52 asuntoa. Rakennuttajana on kaupunki, Kymin Osakeyhtiö sekä eräitä muita yrityksiä. Kesäkuussa valmistuviin taloihin tulee yhtiölle n. 20 huoneistoa, jotka jaetaan työsuhdeasuntoina Salon tehtaan toimihenkilöille ja työntekijöille. Salon kaupunki on rakennuttanut teollisuuden uuden työvoiman sijoittamiseksi 40 hengen vastaanottoasuntolan (vas:lla) kaupungin keskustan tuntumaan.

v. 1950 oli asukkaita 65 693, v. 1960 oli asukasluku 62 522 ja v. 1970 määrä laski 59 870:een. Teollisuuden palveluksessa toimi v. 1970 6 600 henkilöä eli 23,9 % koko talousalueen väestöstä. Teollisuuden henkilökunnan kasvuksi ennustetaan kuluvan vuosikymmenen aikana keskimäärin 1,9 % vuodessa. Edellisenä kymmenvuotiskautena kasvu oli keskimäärin 2,4 %.

lähes 70 % sijoittunut Salon kaupungin ja Halikon kunnan alueella toimiviin yrityksiin. Palveluelinkeinojen kohdalla on todettava, että runsaat 50 % kaupan, pankkitoimen, opetustoimen yms. palveluksessa olevista henkilöistä työskentelee Salon kaupungissa.

Mutta mitä merkitsee Salon kaupungille elinkeinoelämän keskittymisen yhden kunnan alueelle? Kysy-

mystä selvittelee Salon kaupunginjohtaja Veikko Santero.

— Teollisuuden osuus kaupunkiimme syntyneistä uusista työpaikoista on viime vuosien aikana kasvanut melkoisesti. Tällä hetkellä voidaan sanoa, että n. 50 % Salon työsäikäyvästä väestöstä, jonka suuruus on 8 500, on teollisuuden palveluksessa. Toinen suuri työllistäjä on kauppa ja muu elinkeinoelämä, joka antaa toimentulon 45 % ammatissa olevista henkilöistä. Luku vaikuttaa melko suurelta, jos sitä vertaa Salon asukasmäärään, joka on nykyisin n.

lisuus työllistää myös melkoisen osan kaupunkilaisista ja ulkopaikkakuntalaisistakin.

— Kaupungin tarkoituksena on luonnollisesti pyrkiä luomaan riittävän hyvät edellytykset niin täällä oleville kuin tänne pyrkivillekin yrittäjille. Mutta ennen kaikkea pyrimme siihen, että jo olemassa oleva teollisuus pystyisi toimimaan ja kasvamaan tyydyttävällä tavalla. Pari vuotta sitten laaditussa Salon kaupunkisuunnitelmassa todetaankin, että voimassa oleva asemakaava sisältää riittävästi teollisuusalueita lähivuosikym-

asuntoa varten. Pyrkimyksemme on jatkaa asuntotuotantoa niin kauan kuin vuokra-asuntotarvetta ilmenee. Omistusasuntojen tuotanto on Salossa ollutkin verraten vilkasta, mutta halvoista vuokra-asunnoista ja ennen kaikkea edullisista perheasunnoista on ollut puutetta.

— Teollisuuden uuden työvoiman saannin helpottamiseksi kaupunki on rakennuttanut viime vuonna vastaanottoasuntolan keskustan tuntumaan. Kahdessa rakennuksessa on kaikkiaan 40 vuodepaikkaa. Asuntolassa oli aluksi hieman vajausta, mutta myöhemmin tulivat kaikki paikat varatuiksi. Molemmat talot ovat täysin sähköistettyjä ja asuntojen varustetaso on mielestäni korkeata luokkaa. Vuokra on sata markkaa hengeltä kuukaudessa. Mitään määräaika-asumisajan suhteen ei ole toistaiseksi asetettu, sanoi kaupunginjohtaja.

Kymin Osakeyhtiön metalliteollisuuteen kuuluva Salon tehdas sijaitsee kaupungin keskustassa, vastapäätä Salon rautatieasemaa. Yhtiön omistuksessa on 4,5 hehtaarin suuruinen tontti, josta tällä hetkellä on käytetty n. kolmannes. Mitkä ovat tehtaan kehitysnäkymät tällä vuosikymmenellä isännöitsijä Teppo Heino?

— Luonnollisesti pyrimme siihen, että tehtaan tuotanto voisi kasvaa ja monipuolistua, mikä puolestaan tarjoaisi uusia työmahdollisuuksia. Oman arvioni mukaan Salon tehtaan henkilökunnan määrä voisi tällä vuosikymmenellä kasvaa n. 60 %, mutta edellytyksenä on voimakas vientitoiminnan laajentaminen. Mitä tulee taas tuotannon kasvuun, niin sen pitäisi edellä mainitulla henkilökunnan kasvulla kaksinkertaistua.

— Tärkeimmät vientimaamme ovat tällä hetkellä Ruotsi, Norja, Tanska ja Saksa. Myös uusia vientikohteita etsitään jatkuvasti, mutta tulosten saavuttaminen ei uusilla markkina-alueilla tapahdu tiukasta kilpailusta johtuen kädenkäänteessä.

Jatkoa s:lla 29

Dipl.ins. Teppo Heino on toiminut Salon tehtaan isännöitsijänä puolentoista vuoden ajan. Hän arvioi tehtaan henkilökunnan kasvavan tällä vuosikymmenellä n. 60 prosentilla.

18 000, mutta selityksenä voin mainita, että Salossa on kaupunkia ympäröivän maaseudun vaikutuksesta huomattavasti enemmän liikeyrityksiä kuin väkiluku edellyttäisi.

— Keskisuuren teollisuuden osuus on Salossa huomattavin. Joidenkin yritysten kohdalla voidaan puhua jopa suurteollisuudesta, vaikka meillä ei olekaan mitään prosessiteollisuutta. Työvaltaisinta on ehdottomasti tekstiili- ja elektroniikkateollisuus, joskin Salon alueella hyvin voimakkaasti kehitymässä oleva metalliteol-

menien tarpeita varten. Erityisesti on ehdotettu varattavaksi sopivaa tonttimaata pientä ja keskisuurta teollisuutta varten.

— Yhteistoiminta teollisuuden ja liike-elämän kanssa on mielestäni ollut sängen tuloksellista. Olemme saaneet äskettäin aikaan jopa erään yhteisen hankkeen, jonka turvin olemme aloittaneet vuokra-asuntotuotannon. Parhailleen rakennetaan kolmea kerrostaloa, joihin tulee 52 asuntoa. Ja seuraavaa vaihetta varten on anottu valtiolta lainoitusta 35 uutta

Yhtiön Karkkilan tehdas on luovuttanut kauppalaisten käyttöön Haukkamäen laskettelurinteen ja siihen liittyvän hiihtohissin. Rinteen kunnostus ja hissien asennus on suoritettu talkootyönä. Parhaimmillaan on kuntoalueella ahertanut kolmisenkymmentä innokasta talviurheilun ystävää. Haukkamäen alueella on laskettelurinteen ohella käytettävissä myös harjoitusrinne, syöksyrinne, kuntorata, valaistu latu, Nikkimäen hiihtomaja sekä latuja murto-maahiihtoa varten.

Hiihtohissi ja laskettelurinne karkkilalaisille

Laskettelurinteen ja hiihtohissin luovutustilaisuus pidettiin Nikkimäen hiihtomajalla 5. helmikuuta. Karkkilan tehtaan isännöitsijä *Reino Sandelin* kertoi puheessaan, että Kymin Osakeyhtiön omistuksessa oleva Haukkamäen maasto todettiin eri yhteyksissä kuntourheilua ajatellen erittäin monipuoliseksi ja että alueen kunnostamisesta laskettelijoiden käyttöön keskusteltiin mm. tehtaan tuotantokomiteassa. Pian tämän jälkeen saati yhtiön metsäosaston suosiollisella myötävaikutuksella lupa Haukkamäen alueen käyttöä varten. Samalla Karkkilan tehtaan johto ilmoitti, että yhtiö vastaa hiihtohissin rakentamisesta käytettävien tarvikkeiden aiheuttamista kustannuksista. Alueen kunnostustyöt aloitettiin innostuneiden harrastajien toimesta välittömästi. Työhön käytettiin summittaisen arvion mukaan yli 1 000 talkootuntia.

Valmistelutöihin otti useiden paikallakuntalaisten ohella kaikkein aktiivisimmin osaa työnjohtaja *Tewvo Sirén*, työntutkija *Eino Ekola*, tarkastaja *Arvo Ruoskanen*, työntutkija *Erik Boije* ja liikuntaneuvoja *Leo Savolainen*.

Haukkamäen laskettelurinteen ja

Haukkamäen kuntoalueen hiihtohissi pystyy kuljettamaan tunnissa n. 400 laskettelijaa rinteen huipulle. Täysin ilmaista kyyti ei kuitenkaan ole, sillä kahdesta noususta peritään 50 penniä. Alakuvassa Karkkilan tehtaan liikuntaneuvoja *Leo Savolainen* esittelemässä kutsuvieraille uutta laskettelurinnettä.

hiihtohissin kunnossapito sekä valvonta uskottiin luovutustilaisuudessa Karkkilan Ladulle, jonka puolesta tehtävän otti vastaan liikuntaneuvoja *Savolainen*. Hän mainitsi, että rinteen käyttömahdollisuuksien laajentaminen on jo nyt ollut urheiluväen piirissä suunnitteilla. Ensimmäisenä tavoitteena on saada rinteen läheisyyteen ahkiomäki, joka palvelisi erityisesti perheen pienimpien liikuntatarpeita.

Laskettelijoiden turvallisuuteen on hissien rakentajien mukaan kiinnitetty erityistä huomiota. Ohjeissa todetaan, että jokaiselta hissiin nousijalta vaaditaan ns. karkuremmi, jolla varmistetaan, että suksi ei pääse nousussa irtotamaan, sillä omille teilleen harhautunut suksi saattaa olla vaaraksi perässä tuleville nousijoille.

Aloitteentekijät ahkerina Kuusankoskella

Palkituille aloitteentekijöille järjestettiin Voikkaan klubilla 9. helmikuuta kahvitilaisuus. Aloitekeskus-toimikunnan puheenjohtaja, isännöitsijä *Magnus Wangel* esitti yhtiön johdon kiitokset aloitetoiminnasta kiinnostuneille yhtiöläisille ja luovutti kunniakirjat saapuvilla olleille aloitteentekijöille. Hän totesi puheessaan, että muutaman viimeisen vuoden aikana aloitetoiminta on tuntuvasti vilkastunut Kuusankoskella sijaitsevilla tehtailla. Tehtyjen aloitteiden määrä ei ole kylläkään suuresti kasvanut, mutta aloitteiden taso on kohonnut selvästi ja kokonaan uusia työosastoja on tullut aloitetoiminnan piiriin. Samalla myös palkkiosummat ovat nousseet. Puheensa päätteeksi isän-

tua tärinän vaimentajaa ja toinen paperitelojen sorvauksessa käytettävää rihtausmenetelmää. Lajittelija *Kaarlo Houni* Voikkaan puuhiomolta sai myös huomattavan palkkion 980 markkaa aloitteesta, jonka pohjalta puuhiomon kuorimolle rakennettiin jakosuppilo jätteiden ajoa varten. Eristäjä *Viljo Eroselle* Kymin metallikorjaamolta ja valkaisija *Reino Lampiselle* Kymin sulfiittiselluloosatehtaalta maksettiin 500 markan palkkio.

Edellä mainittujen aloitteentekijöiden ohella palkittiin eri suuruisilla summilla lisäksi seuraavat työntekijät: viilaajat *Markku Inkinen*, *Lauri Jokinen* ja *Väinö Peltonen* Kymin sulfiittiselluloosatehtaalta, silinterimies *Hannu Suur-Hamari* Voikkaan

Ennätysmäinen määrä hyvä-tasoisia aloitteita tehtiin viime vuoden aikana päätehtailla Kuusankoskella. Neljäntoista palkitun joukossa oli aikaisemmin kunnostautuneiden ohella myös runsaasti uusia aloitteentekijöitä. Huomattavin palkkiosumma 1 200 markkaa myönnettiin sorvaaja *Erik Fagerlundille* Voikkaan paperitehtaan kunnossapitoryhmästä. Kunniakirjalla palkittujen aloitteentekijöiden yhteinen palkkiosumma oli viime vuodelta 4 255 markkaa.

nöitsijä *Wangel* kohdisti kiitoksensa kesällä eläkkeelle siirtyvälle aloitetoiminnan hoitajalle, teknikko *Armas Tallgrenille*, joka on hoitanut tehtävää 25 vuoden ajan eli lähes niin kauan kuin aloitetoimintaa on yhtiön päätehtailla harrastettu. Kahvitarjoilun aikana isännöitsijä *Wangel* käynnisti keskustelun aloitetoiminnan nykytilanteesta, josta palkituilla aloitteentekijöillä oli paljon kerrottavaa.

Sorvaaja *Erik Fagerlundin* palkkiosumma 1 200 markkaa koostui kahdesta aloitteesta, joista toinen käsitteli PK 18:n telasorviin asennet-

Kunniakirjojen jaon yhteydessä pidetyssä kahvitilaisuudessa aloitteentekijät käyttivät runsaasti puheenvuoroja keskusteltaessa aloitetoiminnan nykytilanteesta

paperitehtaalta, viilaaja *Johan Heimonen* Voikkaan paperitehtaan kunnossapitoryhmästä, laadunvalvoja *Raimo Ärling*, sihtimies *Martti Pirhonen* ja koneenhoitaja *Lauri Koskinen* Kymin sulfiittiselluloosatehtaalta, viilaaja *Antero Taskinen* Voikkaan paperitehtaan kunnossapitoryhmästä ja rullamies *Jorma Korpinen* Kymin paperitehtaalta.

Kirvesmies Eino Pörsti, 47, työskentelee Kuusankosken tehdaspalvelun rakennusosastolla. Hän on toiminut runsaan kymmenen vuoden ajan Paperiliiton Kuusankosken osaston tiedotussihteerinä. Viime kesänä hänet valittiin yhtiön henkilökuntajulkaisujen neuvottelukuntaan. Oheisessa kirjoituksessaan, joka aloittaa lehdessämme uuden 'Mielipiteeni'-artikkelisarjan, hän esittää oman näkemyksensä neuvottelukunnan tehtävistä ja päämääristä.

"Demokraattisen työilmaston edellytyksenä on henkilöstön eri ryhmien ja yksityisten jäsenten mahdollisimman tiivis ja välitön vuorovaikutus. Yrityksen tiedotustoiminnan parantuaessa paranevat samalla vuorovaikutuksen mahdollisuudet ja siten mahdollisuudet laajentaa demokratiaa työpaikalla. Jotta yksilö tuntisi olonsa turvalliseksi ja viihtyisi työssään, hänen on tiedettävä paitsi miten ja miksi tehtävät suoritetaan

myös se mitä työpaikalla, muualla yrityksessä ja sen vaikutuspiirissä tapahtuu. Tämä on tärkeää myös yrityksen menestyksellisen toiminnan kannalta. Kun ajatellaan yrityksessä tapahtuvia toimintoja yrityksen tavoitteiden saavuttamiseksi, on nimittäin luonnollista, että vain tavoitteet tuntemalla ne voidaan saavuttaa. Tosiasioiden tietäminen lisää yhteenkuuluvuutta, mikä juuri on tärkeää välittömän vuorovaikutuksen syntymiselle. Jotta tiedotustoiminta onnistuisi, sen edellytyksenä on, että kaikki suhtautuvat siihen myönteisesti, tunnustavat sen tärkeän merkityksen ja edistävät sitä yhdessä."

Edellä oleva on lainaus työmarkkinajärjestöjen välillä solmitun tiedotussopimuksen soveltamisohjeista.

Työmarkkinajärjestöt ovat tunnustaneet tiedottamisen tärkeän merkityksen ja tahtovat sitä yhdessä edistää. Vaikka sopimustekstissä onkin

monia tulkinnan varaisia sanontoja, on sen pohjalta helpompi lähteä rakentamaan tiedotustoiminnan organisaatiota. Tämän mielipidepalstan toivon osaltaan antavan viitteitä siitä, mihin suuntaan Kymiyhtymä-lehden suuntaa ja sisältöä olisi rukattava. Mielestäni Kymiyhtymä on korkeatasoinen henkilökunnan lehti ja sillä on yhdessä Tiedotuslehden kanssa kaikki mahdollisuudet tyydyttää tiedonvälityksen tarve yhtiön piirissä.

Toimituksen taholta on luvattu kehittää tätä lehteä siihen suuntaan kuin sopimus yrityksen sisäisestä tiedotustoiminnasta edellyttää. Lehden luettavuutta on jo parannettu paljon sillä, että teknisiä asioita käsittelevät artikkelit kirjoitetaan mahdollisimman helppotajuisiksi. Sisältöä on kevennetty miellyttävällä tavalla Susan toimittamalla 'Tästä puhutaan' palstalla. Viime vuonna perustettu lehden neuvottelukunta pyrkii tuomaan uutta väriä ja sisältöä lehteen. Myös työntekijäin ja toimihenkilöiden ääni pääsee entistä paremmin esille tämän mielipidepalstan välityksellä. Tällä palstalla on tarkoitus julkaista jatkuvasti henkilökunnan mielipiteitä kaikista mahdollisista asioista yhtiömme piirissä. Toimitus on antanut ymmärtää, että arvostelevalle sanakin sallitaan kunhan se on asiallista ja perusteltua eikä kohdistu henkilöihin.

Henkilökunnan lehtien tehtäviin kuuluu mielestäni julkaista työmarkkinajärjestöjen tekemät sopimukset työturvallisuustyöstä, työpaikkaterveydenhuollosta ja yrityksen sisäisestä tiedotustoiminnasta sekä kertoa tuotantokomiteoiden työstä ja sen tekemistä esityksistä ja päätöksistä.

Työntekijäin edustajana vetoan kaikkiin työntekijöihin, joilla on mielipiteitä ja jotka tahtovat niistä kirjoittaa: pitää huoli siitä, ettei mielipidepalsta jää tyhjäksi. Meiltä odotetaan yhtenä sopijapuolena, että suhtaudumme myönteisesti tiedotustoiminnan kehittämiseen ja edistämme sitä kaikki yhdessä.

Eino Pörstillä on asiaa yhtiöläisille

Yhtiön henkilökuntajulkaisuja Kymiyhtymää ja Tiedotuslehteä varten perustettu neuvottelukunta, jonka jäsenet toimivat itsenäisesti eri tehdaspaikkakunnilla, on päässyt vähitellen aktiiviseen työskentelyyn. Kokouksia on pidetty ja kritiikkiä esitetty. Kuusankoskella toimivan neuvottelukunnan järjestäytymiskokous oli Koskelassa viime vuoden lopulla. Tilaisuudessa selviteltiin neuvottelukunnan tehtäviä ja päämääriä sekä vaihdettiin vilkkaasti mielipiteitä lehtien sisällöstä ja toimituksellisesta linjasta.

Lehtemme neuvottelukunnan jäsenet lukijoittemme 'luottamusmiehiä'

Yhtiön päätehtailla Kuusankoskella toimivaan neuvottelukunnan paikallisryhmään kuuluu kaikkiaan seitsemän jäsentä. Heidän nimeämisensä tapahtui työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen valinnan perusteella. Tämän menettelytavan perusteella heitä voidaan täten pitää myös omien ryhmiensä luottamusmiehinä. Äänivaltaisena jäsenenä Kuusankoskella toimivaan neuvottelukunnan ryhmään kuuluu lisäksi henkilökuntalehtien päätoimittaja.

Neuvottelukunnan jäsenet Kuusankoskella ovat: massankäsittelijä *Jouko Finni* Voikkaan paperitehtaalta, varamies *Matti Inkiläinen* Kuusanniemen selluloosatehtaalta, sosiaalipäällikkö *Keijo Jokiranta* sosiaaliosastolta, kirvesmies *Eino Pörsti* rakennusosastolta, laboratorioteknikko *Sirkka-Liisa Savolainen* tutkimusosastolta, tehdaskonttoristi *Leila Taavitsainen* kuljetusosastolta ja opetus-

neuvos *Veikko Talvi* sisäiseltä tiedotusosastolta.

Seuraavassa esitämme muutamia poimintoja kokouksen yhteydessä käydystä keskustelusta.

Pörsti: Olen pannut merkille, että viime vuosina yhtiön henkilökuntalehdissä on tiedot annettu juuri sillä kielellä, jota lukijakunta ymmärtää. Myös kevennystä on saatu aikaan, etenkin Susan pakinapalsta tuntuu olevan yhtiöläisten suosiossa. Mutta ollakseen koko henkilökunnan lehti, Kymiyhtymän pitäisi sisältää enemmän työntekijöiden ja toimihenkilöiden haastatteluja. Nyt he tulevat esille vain täyttäessään vuosia tai saadessaan ansiomerkin.

Talvi: Useiden vuosien ajan Kymiyhtymää ja Tiedotuslehteä toimitti ainoastaan kaksi henkilöä, joille kuului toimitustyön ohella myös lukuisia muita tehtäviä. Tilanne on nyttemmin kuitenkin helpottunut henkilökunnan

lisäyksen sekä tiedotus- ja suhdetoimintatehtävien uudelleenjärjestelyn johdosta. Uskoisinkin, että keskittyneempi toimitustyö on tullut myös lehdessä näkyviin. Tavanomaista kevyttä aineistoa olemme koettaneet välttää tarkoituksellisesti, sillä sen tekeminen ei ole aivan niin yksinkertaista kuin voisi kuvitella. Luulemme kuitenkin nyt esim. 'Tästä puhutaan'-palstan kohdalla löytäneemme oikean linjan. Haastatteluissa olemme pyrkineet ottamaan huomioon kaikkien yhtiöläisten mielipiteet. Esim. uusien osastojen esittelyssä on valotettu niin johdon, toimihenkilöiden kuin työntekijöidenkin näkökantoja.

Kyllönen: Olemme usein todenneet että nimenomaan yhdestä henkilöstä tehdyt haastattelut ovat kaikkein luetuimpia juttuja Kymiyhtymässä, joten niitä on koetettu tehdä säännöllisesti. Läheskään kaikki yhtiöläiset eivät tosin ole halukkaita kertomaan mielipidettään työtä tai työpaikkaa koskevista asioista eivätkä halua muutenkaan julkisuutta.

Jokiranta: Avoin mielipiteiden esitysoikeus on kieltämättä kiperä pala monelle henkilölle. Tällaisessa keskustelussa ollaan yleensä valmiita tuomaan oma kanta esille, mutta kun sanotaan, että pane nyt paperille mielipiteesi tai sano se tuohon haastattelijan nauhuriin, niin silloin lukkiudutaan. Minusta tämä on väärin, sillä ei henkilökuntalehdessä painettu teksti voi olla niin lopullista ja muuttamatonta, että sen miettimiseen pitäisi käyttää päiväkausia. Olisi päästävä avoimeen mielipiteiden vaihtoon, sillä siihen yhtiömme henkilökuntalehdet tarjoavat erittäin hyvän mahdollisuuden.

Kyllönen: Näillä meidän lehdillä on se etu esim. päivälehtiin nähden, että kaikki uutiset kontrolloidaan tarkasti virhemahdollisuuksien välttämiseksi. Sama koskee myös haastatteluja ja muita lausuntoja, sillä ne annetaan aina asianomaisen hyväksyttäväksi ennen painamista.

Jokiranta: Tärkeätä olisi minusta myös se, että vähitellen yhtiöläiset voisivat sanoa mielipiteensä myös yksityishenkilönä eikä aina välttämättä jonkin osaston tai tuotantolinjan edustajana. Enemmän pitäisi yhtiöläisten tarttua oma-aloitteisesti kynään ja kertoa kokemuksistaan ja näkemyksistään.

Finni: Työntekijöiden keskuudessa

men ammattiosaston järjestöuutisia Tiedotuslehdelle, sillä kun olen pannut tiedot paperille jonkinlaiseen järjestykseen, niin ovat toimituksessa hoitaneet ne asianmukaiseen kieli-asuun.

Talvi: Emmehän tietysti aina saa valmista tekstiä käytettäväksemme, joten pidämme luonnollisesti sisältöä tärkeämpänä kuin kirjoitusasua.

tietysti tekemään jatkuvasti, mutta emme kylläkään voi numerosta toiseen antaa yksityiskohtaista perustietoutta uusille lukijoille. Tämän katsoisin olevan pikemminkin yhtiön koulutustoiminnan tehtävän.

Finni: Onko sitten mahdollista, että Tiedotuslehti ilmestyisi kahdesti kuussa? Riittäisikö materiaali?

Talvi: On täysin mahdollista, että

on ollut kyllä epäselvää, voiko henkilökuntalehtien toimitukselle lähettää valmista materiaalia ja millaista sen pitäisi olla.

Talvi: Otamme luonnollisesti vastaan erilaista materiaalia ja koetamme löytää sille palstatilaa, mutta tietysti olisi yksinkertaisempaa, jos kirjoittaja ottaisi ensin yhteyttä toimitukseen ja sopisi aiheen käsittelystä. Tällöin säästyttäisiin turhalta työltä puolin ja toisin.

Inkiläinen: Työosastoilla on vielä sellainen käsitys, että Kymiyhtymä ja Tiedotuslehti ovat ainoastaan työnantajan tiedotusvälineitä ja että työntekijöillä ei olisi asiaa näiden lehtien palstoille. Neuvottelukunnan jäsenetkin kyllä tietävät, ettei asianlaita kuitenkaan näin ole, mutta tietävätkö sitten kaikki muut yhtiöläiset! Minä kyllä kirjoittaisin lehtiin, mutta kun ei tahdo tulla tarpeeksi selvää suomenkieltä. Tämä ei ole kylläkään estänyt minua hoitamasta Kuusannie-

Pörsti: Kun nyt on todettu, että haastattelut ovat luetuimpia kirjoituksia, niin kysyisin meneekö toimituksessa läpi myös kielteinen arvostelu?

Talvi: Kyllä tähän asti on mennyt, sillä pidämme rohkeista ihmisistä, joilla on omaa sanottavaa. Tavallisesti haastateltavat harkitsevat hyvin tarkoin mitä sanovat, joten tämä seikka ei ole aiheuttanut toimitajille pulmia. Tietysti määrätynlainen kynnys kielteistenkin mielipiteiden kohdalla on, mutta jos kritiikki on perusteltua eikä ole sävyltään loukkaavaa, ei ole syytä olla sitä julkaisematta.

Finni: Uudet työntekijät ovat usein jääneet yhtiössämme perustietoja vaille. Voitaissinko julkaista esim. erilaisissa olosuhteissa ja ammateissa työskentelevien yhtiöläisten haastatteluja ja kertoa lähemmin eri tuotannonaloista?

Talvi: Erilaisia esittelyjä pyrimme

Henkilökuntajulkaisujen Kuusankosken neuvottelukunnan ensimmäisen kokouksen osanottajat vas:ltä sosiaalipäällikkö Keijo Jokiranta, massankäsittelijä Jouko Finni, kirvesmies Eino Pörsti, laboratorioteknikko Sirkka-Liisa Savolainen, päätoimittaja Veikko Talvi, tehdaskonttoristi Leila Taavitsainen, varamies Matti Inkiläinen, toimittaja Eero Niinikoski ja toimitussihteeri Heli Kyllönen.

julkaisisimme Tiedotuslehteä kahdesti kuussa, mutta näinkin suuritöisten lehtien toimittamiseen ei henkilökuntamme siinä tapauksessa riittäisi.

Finni: Ilmestyvätkö henkilökuntalehdet juhluvuonna useammin kuin normaalisti?

Talvi: Eivät ilmesty, mutta tulemme sitä vastoin jokaisessa numerossa käsittelemään juhluvuoden tapahtumia varsin yksityiskohtaisesti. Emme myöskään julkaise mitään erityistä juhlanumeroa, sillä kaikki yhtiöläiset tulevat saamaan keväällä Kymin Osakeyhtiötä esittelevän kuvateoksen.

Tästä puhutaan

Vas. verlalaiset Emil Pessa, Jalmari Seppälä, Lempi Mustonen, Lempi Niemi ja Alina Mäkelä tutkimassa vanhaa valokuvaa Verlan tehtaan työntekijöistä. Lähetti Erkki Niskanen Salosta (alla) lentää Kanarian saarille maaliskuussa.

Ent. Volkkaran korjauspajan mestari Einar Koskus viettää työntäyteisiä eläkepäiviään Verlassa ja nauttii elämästään

Uuden vuoden yönä yhtiön juhluvuo-
den alkajaisiksi paljastettiin pääkontto-
rin päätyyn kiinnitetty yhtiön tunnus
aarnikotka, jota sopii ihastella, sillä se
on verrattoman kaunis. Complete Guide
to Heraldry-nimisessä teoksessa aarni-
kotka tosin on sijoitettu heraldisten
hirviöiden ryhmään. Apu-lehdessä oli
aarnikotkasta varsin omaperäinen seli-
tys: nelijalkainen lintu!

★

Juhlat jatkuivat 12. 2. keskusarkis-
tossa, jossa avattiin **arkisto- ja valo-
kuvanäyttely**. Avajaistilaisuus oli tyyli-
käs. Valokuvat ja asiakirjat ovat tutus-
tumisen arvoisia, joten näyttely tullee
kiinnostamaan yleisöä. Näyttelyluette-
lossa on niin paljon asiatietoja, että sen
avulla voi tutustua näyttelyyn seikka-
peräisesti ilman esittelijääkin. Näyttely
on avoinna sunnuntaisin, mutta arkis-
tonhoitaja **Gustav Danielssonin** kanssa
voi sopia käynnistä myös muina ai-
koina.

★

Kun maisteri Danielsson tapasi en-
simmäisen kerran Kuusankosken työ-
väenopiston rehtorin, sujui esittely seu-
raavasti: **Danielsson — Kalmari**.

★

"Lähempään jumalaa ol herrat",
muistelivat entisiä aikoja vanhat **verla-
laiset** rupattelutilaisuudessa lomaky-
län ravintolassa, johon sosiaalipäällik-
kö **Keijo Jokiranta** oli heidät kutsunut
verestämään muistoja tehtaasta sekä
tehtaalaisen ja kylän elämästä. Kym-
mekunta iäkäästä mutta pirteätä ja hy-
vämuistista verlalaista oli saapunut ti-

laisuuteen ja yhtä sun toista tulikin esil-
le muistojen lokeroista.

Kunhan **tehdasmuseo** avataan, tulee
Verlasta ja verlalaisista POP. Paras
heidän onkin ajoissa palauttaa mieliin-
sä Verlan menneisyys, sillä varmaan
sinne kesällä lappaa jos jonkinlaista
lehtimiestä ja toimittajaa kuvaamaan ja
kyselemään.

★

Verlan metsissä on aina ollut paljon
riistaa ja vedessä kalaa, ennen tieteni-
kin runsaammin kuin nykyään. Kun
Seppälän Jalmari oli kotopoika vielä,
hän paimensi patruunan Lutritta-nimis-
tä lehmää. Istuessaan aidan päällä ja
ihmetellessään mustan lehmän suurta
kokoa tuli teeri aidanviertä aivan hänen
lähelleen. Etenkin Torpanlahden pel-
lolla oli metsoja ja teerejä.

Mäyriä on Verlassa vieläkin. Joskus
vuosisadan vaihteessa oli susiakin. Ker-

ran oli susilauma ylittämässä Kimolan-
lahtea. Kimolan Gestrinillä oli kaksi
koiraa, jotka lähtivät susien perään,
mutta huonosti siinä kävi vanhemmalle
koiralle. Nuorempi koira pääsi onneksi
lopulta pako. "Mutt' noin, että sen
erän perää ei ol sutta ainakaa Jaalas
päin liikkunnu", muisteli **Armas Ukko**.

★

Patruuna-vainaa piti tehtaalaisistaan
huolen melkein päi kehdestä hautaan
saakka. **Lempi Niemi** kertoi, että "kun
joku sammui", tuli **Mustos-Matti** ruumis-
keppeineen mittaa ottamaan ja teki teh-
taan puolesta vainajalle arkun. Ruumis-
hevonen saatiin myös tehtaalta lainaksi.

★

Palvelusajat muodostuivat Verlassa
pitkiksi. **Mattssonin Marjakin** seiso-
i 50 ja puoli vuotta samoilla jalansijoillaan
vaakaamassa pahveja niin, että jalan-
kuvat kuluivat lattiaan muistoksi Mar-
jan uskollisesta palveluksesta.

★

Hallan Riistamiehet päätti vuosiko-
kouksessaan, että vastedes täytyy ostaa
enemmän siianpoikasia ja tehostaa ah-

Pääkonttorin vahtimestari Paavo Koironen uudessa toimistuhuoneessaan. Rva Ines Ekestam ruusukimppuineen takanaan 40 palvelusvuotta yhtiössä.

venten ja isojen kalojen kalastusta. Pian Hallan rannassa aletaan varmaan kasvattaa meritaimenia. Ne ovat näet kotirakkaita eivätkä lähde isonakaan soutelemaan naapurin vesille. Tähän hommaan riistamiehiä houkutteli Kalamies-lehden toimitussihteeri. Riistamiesten ampumakilpailujen kolme parasta olivat **Sölve Andersen, Jarl Ginnan** ja **Erkki Wecksten**.

★

Eräs kuusaalainen meni ostamaan itselleen karvahattua, sovittelee ja sovittelee, vaatii isompaa ja isompaa. Kun kauppias oli tuonut hänelle kaikkein suurimman hatun, ei sekään tuntunut ostajasta sopivalta vaan hän vaatii saada vielä suurempaa numeroa. "Seuraava koko on hattulaatikko!" vastasi kauppias.

★

Kauko Seppäläinen Haukkasuolta lähetti meille Kouvolan Sanomien erikoisnumeron elokuun 19. päivästä 1922. Lehti on täynnä Kymen Osakeyhtiön esitelyä, sillä sinä vuonnahan yhtiö täytti 50 vuotta. Etusivulla komeilevat yhtiön perustajien ja muiden tärkeiden herrojen kuvat. Gunnar Bonsdorffia lukuun ottamatta kaikilla muilla on yksi yhteinen piirre, nimittäin viikset.

★

Viisikymmentä vuotta sitten yhtiö ylläpiti **poliisivoimaa** "järjestyksen valvomiseksi sekä hengen ja omaisuuden turvaamiseksi". Poliisikamari sijaitsi tehdasalueella. Kuusasta ja Kymintehdasta varten oli kaksi etsivää, komisario, ylikonstaapeli ja kuusi konstaapelia, joista kaksi ratsupoliisia. Voikkaalla oli viisi konstaapelia ja heistä niin ikään kaksi ratsupoliisia. Ajat ovat huonontuneet entisistä: harvoin näkee poliisia, ei kuulu hevosten hirnuntaa ja puheliin vastaa magnetofoni.

Salon tehtaan työvälino-osaston lähetti **Erkki Niskanen**, 15, voitti Anttilan tavaratalon järjestämässä asiakaskilpailussa kahdeksan vuorokauden lomamatkan Kanarian saarille. Kyllä syntyy vipinää **Las Palmaksessa**. Matkalle lähdetään maaliskuun alussa. Matkan voitti lisäksi neljä muuta henkilöä, niin että ei tämä nuoriherra aivan yksin sentään matkalle lähde... vaikka olisihan niitä kauniita lentoemäntiä oppaiksi.

Niskasen perheessä on viisi lasta, joista Erkki on keskimäinen. Hänen kotinsa on Perniössä, josta on matkaa 25 kilsaa Saloon.

★

Kuusaan Latu täytti 20 vuotta. Toivotamme onnea vanhalle ystävälle. Kuusaan Latu on paikkakunnan ainoa kuntoliikunnan erikoisseura, jota johti perustamisesta vuoteen 1970 sosiaalitarkastaja ja liikuntaneuvoja **Raine Vallela**. Nykyinen puheenjohtaja on niin

ikään yhtiöläinen, ammattikoulun vahtimestari **Reijo Mauno**. Juhla pidettiin Koskikillassa runsaan vierasjoukon läsnäollessa. Vieraita oli Lapista asti, sillä **Vappu** ja **Isak Mattus** olivat saapuneet Menesjärveltä, sieltä Suivakon puolesta, jossa kuusaalaisilla on erämaja.

★

Rakennusmestari **Erkki Timonen**, joka toimii asuntoneuvojana Kuusaan sosiaaliosastolla, on yhdistetyn miehiä. Hän kuuluu Suomen Hiihtoliiton yhdistetyn hiihdon valiokuntaan, on kuulunut jo viitisen vuotta ja toimii nykyisin varapuheenjohtajana. Useita vuosia hän on edustanut Kymenlaakson piiriä liittovaltuustossa ja kuulunut toistakymmentä vuotta mäenrakennusvaliokuntaan. Hänet valittiin joukkueenjohtajaksi yhdistetyn miehille, jotka tammikuussa olivat toista viikkoa Sveitsissä **Le**

Kuusaan Ladun lappalaisvieraat Vappu ja Isak Mattus tutustuivat Voikkaan PK 18:aan. Kuvasa vieraiden kesk. vas:lla Kuusaan Ladun pj. Reijo Mauno ja silinterimies Keijo Holopainen. Rakennusmestari Erkki Timonen (vas:lla) on innokas urheilumies.

Brassus-nimisellä paikkakunnalla hiihtoleirillä ja osallistuivat samalla Le Brassuksen kisoihin. Samalla reissulla katsastettiin yhdistetyn miehet talviolympialaisia silmällä pitäen. Suomalaiset ovat kuulemma jo parikymmentä vuotta kulkeneet Le Brassuksessa hiihtelemässä.

★

Voikkaan Mestarikerhoon kuuluu 174 jäsentä. Viime vuonna määrä lisääntyi

kuudella. Kerho aloitti nyt 36:nneen toimintavuotensa. Johdossa on edelleen mestari **Toivo Tolvanen**. Kuten Kuusaalla, rehottaa biljardi Voikkaankin mestarikerholla. Viime vuoden toimintakertomuksessa todetaan, että se veti eniten jäseniä kerholle iltaa viettämään. Pöytää kohden kertyi vuoden aikana 70 vuorokautta — pelkkää biljardia.

★

Pääkonttorin vahtimestarin asunto on aina sijainnut konttorirakennuksessa, josta käsin hän on hoidellut virkaansa. Nyt nämä huoneet tarvittiin toimistotiloiksi, vahtimestari perheineen muutti Monte Negrolle (Mustavuori) ja vahtimestari **Paavo Koironen** sai pääkonttorissa oman toimistohuoneen. Siellä sijaitsee myös pääkonttorin hälytyskeskus, jossa merkkivalot ilmaisevat, mikäli joissakin laitteissa on vikaa. Paavo Koironen on ollut yhtiössä pian 14 vuotta. Hänen tehtävänsä ovat moninaiset ja vaihtelevat. Eräs mielenkiintoisimmista on kenties pääkonttorin ja johtokunnan huvilan liputuksen hoitaminen. Johtokunnan huvilassa on omat lippunsa, joita on kaikkiaan lähes 40. Paavo Koirasesta onkin kehittynyt melkoinen asiantuntija tällä alalla, sillä erinäiset säännöt ja määräykset on tiedettävä, jotta lippuseremoniat tulevat asianmukaisesti hoidetuiksi.

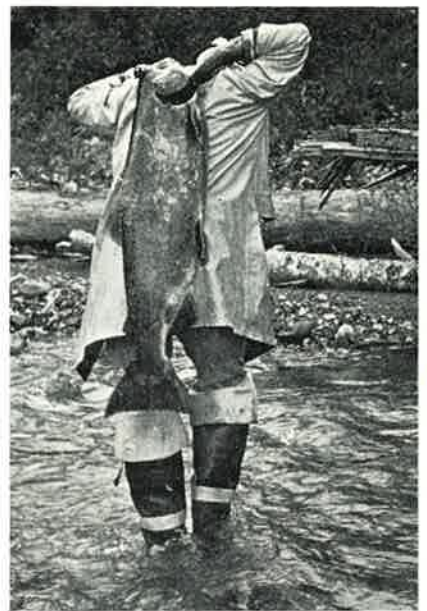
★

"Tuiskulla saa matikoita", sanoi Koskus. Hän on varsin mielenkiintoinen tuttavuus. Mestari **Einar Koskus** palveli yhtiötä 45 vuotta Voikkaan korjauspajalla ennen eläkkeelle siirtymistään v. 1958. "Jos Verlasta saisin asunnon, en muuta kaipaisi", hän sanoi silloiselle sosiaalipäällikkö **Aunis K. Kantoselle**, joka järjestikin asiat niin, että Koskus

pääsi eläkepäiviään viettämään Verlaan, jonka hän oli havainnut itselleen mieluisaksi ja jossa hän tiesi viihtyvän. Sen verran hän oli aikaisemmin Verlassa käväissyt, että näki maaston kauniiksi ja luonnon ihanaksi. Koskus on viettänyt Verlassa pian 14 vuotta ja kertoi mieltyneensä tähän kylään niin, että verrattain tärkeä asia pitää olla, ennen kuin hän Voikkaalle tai Kuusaalle lähtee. Saattaa mennä vuosikin, ettei hän muualla käykään.

Koskus täyttää heinäkuussa 82 vuotta ja on vielä sellainen voimamies että toista saa hakea. Aamusta iltaan hänelle riittää työtä ja tekemistä ja erityisesti metsässä hän tuntee viihtyvänsä. **Metsäherra Laine** lupasi hänelle Verlan 70 ha:n alueelta jättepuut ja rangat polttopuiksi. Koskus onkin tehnyt niin hyvää työtä, että tämä alue muistuttaa

Kitimatin 17-kiloinen lohi edestä ja takaa! Ins. Ilmari Lindbergin uistimeen (malli 'Kitimat 80') tarttui tällainen lohijätti, jota sopii Marika-tyttärenkin ihmetellä. Valokuvaajana toimi ins. Lindbergin poika Arto, 11.

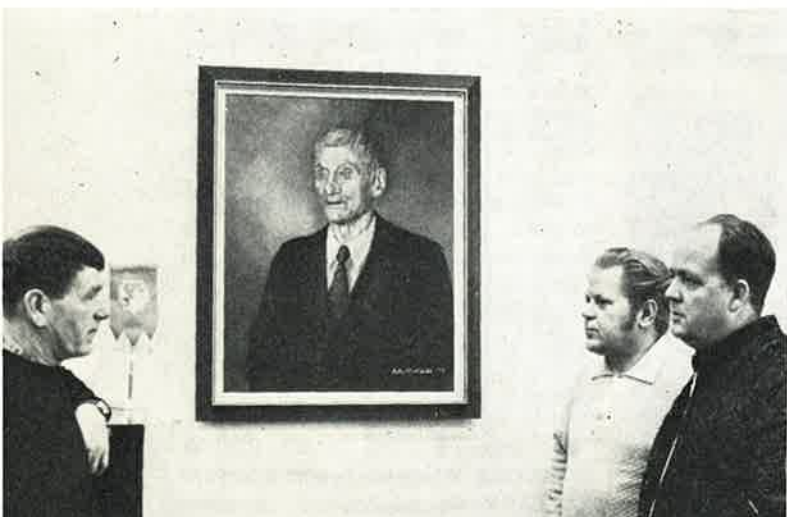
pian hoidettua puistoa. Tätä savottaa riittävä vielä ensi kesäksikin, vaikka Koskuksen tontille onkin kertynyt jo mahtava kasa polttopuuta.

Einar Koskus on lisäksi kätevä käsistään ja kekseliäs. Hän ei alkanut kantaa joesta vettä kasvimaalle ämmänlängillä, vaan rakensi rantaan pumppun, joka nostaa veden talon nurkalle. Pumppu on siitä erikoinen, että siinä on takaiskuventtiileinä olutpullot.

Koskuksesta on ollut aina hyvä terveys. Kunto on pysynyt vahvana, kun hän tekee jatkuvasti työtä ja mieli on virkeä, kun on aina uusia suunnitelmia tähtäimessä. Tupakkaa hän ei ole polttanut kuin kokeeksi ja ryyppyjä ei ole ottanut kuin joskus juhlatilaisuuksissa. Einar Koskus tuntee itsensä kaikesta päättäen onnelliseksi ja elämänsä täyteiseksi. Ainoastaan kahvinkeitäjä puuttuu, kun vaimo siirtyi manan majoille vuosia sitten.

★

Rva **Ines Ekestam** pääkonttorin lakiasianosastolta on harvoja naisia, jotka ovat palvelleet yhtiötä 40 vuotta. Tuskin heitä on kymmentäkään. Pitkä palvelusaika on suvussa nähtävästi perinteellinen, sillä rva Ekestamin isä **Robert Henrik Erolin** palveli yhtiötä peräti 70 vuotta. Jo 9-vuotiaana hän kuljetti postia Kymin (nyk. Korian) asemalle ja tuli 11-vuotiaana putsaripojaksi paperitehtaalle. Siitä hän yleni

Ammattiyhdistysveteraani Juho Emil Mäen muotokuva pääluottamusmiehen toimiston seinällä. Vas:ltä Kuusankosken ammattiosaston tiedotussihteeri Eino Pörsti, pääluottamusmies Pentti Halinen ja ammattiosaston puh.joht. Armas Ihalainen.

vähitellen prässipojaksi, toimi rulla-miehenä, silinterimiehenä ja koneen-hoitajana, kunnes hänet 1906 nimitet-tiin paperimestariksi. Siihen mennessä hän oli palvellut jo 31 vuotta ja tuns-i paperinteon niksit. Eläkkeelle hän jäi 1947. Paperimestari Erolinin elämäntyö on muodostunut jo legendaksi yhtiön piirissä.

★

Kuusankoski-yhtiön ensimmäisiä työ-läisäsumuksia olivat Pieni kasarmi ja **Vanha kasarmi** nykyisen ammatikoulun kentän molemmin puolin. Vanha kasar-mi on aikojen kuluessa muuttanut muo-toaan ja rakennus on toiminut monen-laisessa tarkoituksessa. Viimeksi tois-takymmentä vuotta sitten yhtiön kutomo muutti rakennuksen alakertaan ja ylä-kerran huoneet olivat erilaisten kerho-jen käytössä. Seuratalon purkamisen jälkeen vanhassa kasarmissa tehtiin korjaustöitä ja järjestöjen sekä kerho-jen toiminta keskitettiin sinne.

Sosiaaliosasto julisti nimikilpailun, jotta saataisiin talolle uusi nimi. Vanha kasarmi olisi tietenkin kelvannut, mutta kaksisanaista nimeä on ikävänlaista taivutella. Kilpailuun tuli paljon ehdo-tuksia, joista parhaimmaksi todettiin **Toimela**. Eräs kilpailuun osallistujista ehdotti talon nimeksi Vähä-Heikkilää, koska siellä varmasti ratkotaan yhtiön asioita, joskin pienempiä kuin Iso-Heik-kilässä, joksi yhtiötä kylällä kutsutaan. Kunnianosoitukseksi ansiokkaasta työs-tä sosiaalisella uralla ehdotettiin talon nimeksi Toinintupa sosiaalitarkastaja **Toini Iivanaisen** mukaan. **Sulo Saasta-moinen** kirjoitti nimiehdotustensa mu-kana pitkän kirjeen, jossa hän lapsuu-tensa ja nuoruutensa Vanhassa kasar-missa viettäneenä kertoi kasarmissa asuneesta **Kuuselan** perheestä ja toi-voi, että tämä nimi jollakin tavalla säi-lytettäisiin muistissa.

Kuuselan perheessä oli tusina lapsia. Isä oli mallipuuseppänä tehtaalla ja teki kätevänä miehenä huonekaluja va-paa-aikoinaan. Äiti Kuusela ehti lapsi-katraastaan huolimatta tehdä tehtaalai-sille tallukoita, jotka tunnetusti olivat seutukunnan parhaita.

★

Paperiliiton Kuusankosken osaston vuosikokouksessa paljastettiin ammat-tiyhdistysveteraani **Juho Emil Mäen** muotokuva, jonka ammattiosasto maa-lautti kunnianosoituksena hänen tär-keän ja perustavaa laatua olevan am-mattiyhdistystoimintansa johdosta. Muo-tokuva sijoitettiin pääluottamusmies

Pentti Halisen toimistoon yhtiön am-mattikoululla. Muotokuvan maalasi voikkaalainen taiteilija **Esko Heikkilä**.

J. E. Mäki syntyi Pietarsaareissa 1885 ja tuli 1902 työhön Kuusaan paperiteh-taalle. Jäädessään eläkkeelle 1956 hän oli ehtinyt palvella yhtiötä yli 51 vuotta, viimeksi Kymin paperitehtaalla silinte-rimiehenä. Hän on pitkän ja tapahtu-mista runsaan elämänsä aikana koke-nut tuulet ja tuiskut. Vanhuuden päi-viään hän viettää viisaan levossa kes-kellä Kuusankoskea olevassa kodis-saan, muistelee menneitä ja kirjoitte-lee runoja, joita on julkaistu paikkakun-nan lehdessäkin. Seuraavana idylli hä-nen nuoruutensa Kuusankoskesta:

Mä muistan Härkämäen
ja rannat Väkkärän
ja Lappakosken ryöhyt
ja rantakalliot.
Mä muistan Kymen rannat
ja laajat joen veet
ja muistan heinäpellot
ja rantain koivikot.
Mä muistan Kuusanniemen
ja Pukkisaarenkin,
miss' tukkipoikain tanssit
tanssittiin iltaisin.
Kun tukinuitto päättyi
ja tukit liukui pois,
niin tukkipojat häipyi
mikä minnekin.
Mä joskus yksinäni
mietiskelen näin:
Miks nuoruuteni päivät
jäivät taaksepäin.

★

Puolen vuoden ajan olen odotellut näyttöä hurjalle kalajutulle, joka saapui **Kitimatista** Kuusankoskelle vähän en-nen Kuusanniemen selluloosatehtaan teknillisen johtajan, dipl.ins. **Ilmari Lind-bergin** paluuta kotimaahan. Ins. Lind-berg on ollut useaan otteeseen Euro-canin tehtaalla Kitimatissa ja tutustunut vapaa-aikoinaan mm. sikäläisiin kalai-siin vesiin. Viime kesänä kävi uistimeen tosi jättiläinen, 17-kiloinen **lohi** (King Salmon), joka viittä vaille tunnin ajan taisteli vastaan ennen kuin antautui härmänpojalle. Lohen muut strategiset mitat ovat seuraavat: pituus 115 cm, korkeus selkävän kohdalta 45 cm ja pyrstön leveys 30 cm.

King Salmon on intiaanien kielellä **Chinook**, kertoi ins. Lindberg. Intiaanit käyttävät yli 30 lbs painavista lohista nimitystä tyee (lausutaa tai-ii) ja se merkitsee päällikkö. Tämä lohi painoi 37½ lbs.

susa

Elinkeinoelämä ja kunnallishallinto yhteistoiminassa...

Jatkoa s:ltä 20

Tuotteemme kyllä ovat kilpailuky-kyisiä kansainvälisillä markkinoilla. Parhaimpana todisteena siitä ovat kahden luokittelulaitoksen Det Nors-ke Veritasin ja Germanischer Lloy-din antama oikeus varustaa tuotteet näiden laitosten hyväksymismerkillä.

— Hydrauliiikan komponenttien kuten putki- ja pikaliittimien sekä venttiilien valmistus on vähitellen saanut merkitystä kotimaassa jopa siinä määrin, että nämä aikaisemmin täysin tuonnin varassa olleet perus-komponentit ovat alkaneet kiinnostaa ulkomaisiakin käyttäjiä. Kokonaan uusia tuotteita meillä on myös par-haillaan kehitteillä, joten sanoisin toimintamme olevan nykyisellään varsin varmalla pohjalla. Tehtaan viime vuoden keskimääräinen kuu-kausituotanto oli korkeampi kuin ai-kaisempina vuosina, ellei oteta huo-mioon sitä, että metalliteollisuuden seitsemän viikon pituinen lakko ve-rotti 16 % kokonaistuotannosta.

— Henkilökuntamme asuntotilan-teeseen saadaan lähiaikoina ratkaise-va parannus, sillä parhaillaan raken-nettavista kolmesta kerrostalosta, joi-den rahoittajina toimivat Salon kau-punki ja eräät paikalliset yritykset, saamme käyttööme lähes 20 työ-suhdeasuntoa. Tällaisiahan ei Salon tehtaalla ole aikaisemmin ollut lain-kaan. Uudet huoneistot tulevat sekä toimihenkilöiden että työntekijöiden käyttöön. Myöhemmin on luvassa vie-lä lisää uusia asuntoja samalta alueelta.

— Tämä asuntotuotantotoiminta on mielestäni yksi hyvä esimerkki siitä miten yrittäjät ja kunta voivat toimia yhteistyössä. Meillähän onkin se käsitys, että Salon kaupunki suh-tautuu vakavasti ja erittäin myöntei-sesti paikallisen teollisuuden kehitty-mispyrkimyksiin, sanoi isännöitsijä Heino.

Haastattelija Eero Niinikoski

Pitkäaikaisesti palvelleita

Muurari Johan Grönroosin rintaan kiinnitti 50-vuotisansiomerkin tehdas-palvelun apul. isännöitsijä Yngve Sundman. Johan Grönroosin isä Juho oli myös muurari ja palveli yhtiötä 51 vuotta.

Rva Ines Ekestam sai yhtiön 40-vuotisansiomerkin. Yhtiön hallinnollinen johtaja, vara-tuomari L. Räihä (oik.) esitti hänelle kiitokset uskollisesta palveluksesta.

KUUSANKOSKI

JOHAN GRÖNROOS

muurari kiinteistöosastolta tuli 23. 12. olleeksi 50 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Iitissä 18. 10. 1906 ja tuli yhtiön palvelukseen Kuusaan rakennusosastolle 1920. Kymin puuhio-molla hän oli hiojana 1931—1942 ja siirtyi sen jälkeen muurariksi Kymin kiinteistöosastolle. Koskelassa 23. 12. pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 50-vuotisansiomerkin tehdaspalvelun apulaisisännöitsijän Yngve Sundmanin kiittäessä häntä pitkäaikaisesta palveluksesta.

INTO SUOMINEN

ylimestari Kymin paperitehtaan Yankee-osastolta tuli 14. 1. olleeksi 40 vuotta

yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 20. 9. 1912 Lohjalla. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1929 prässipojaksi Kymin paperitehtaalle. Koneenhoitajaksi PK 2:lle hänet nimitettiin 1936. Hän valmistui teknikoksi 1946 Tampereen Teknillisestä oppilaitoksesta. Hänet nimitettiin 1947 vuoromestariksi ja 1957 ylimestariksi Yankee-osastolle. Koskelassa järjestetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin paperiteollisuuden johtajan Botho Estlanderin kiittäessä häntä pitkäaikaisesta palveluksesta.

PÄÄKONTTORI

INES EKESTAM

virkaillija lakiasianosastolta tuli 27. 1. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa.

Yhtiön hallinnollinen johtaja Lars Räihä ojensi hänelle 40-vuotisansiomerkin kiittäen häntä pitkäaikaisesta palveluksesta yhtiössämme.

JUANKOSKI

SIMO RISSANEN

rullakoneenhoitaja tuli 26. 12. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on työskennellyt kartonkitehtaassa pakkaajana, saksimiehenä ja voittelijana sekä yli kaksikymmentä vuotta rullakoneenhoitajana. Isännöitsijä L. Timgren ojensi hänelle yhtiön 40-vuotisansiomerkin loppiaisenä pidetyssä ansiomerkkien jakotilaisuudessa.

Merkkipäiviä

KUUSANKOSKI

LEEVI KYHKYKYNEN

rakennustyöntekijä rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 10. 3.

VÄINÖ HENTTINEN

rakennustyöntekijä rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 12. 3.

UNTO VIHHERLAIHO

osastopäällikkö rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 29. 3. Hän on syntynyt Paimiossa ja tuli ylioppilaaksi Turun suomalaisesta lyseosta 1930. Diplomi-insinööriksi hän valmistui Teknillisestä korkeakoulusta 1938. Hän toimi aluksi valtionrautateiden palveluksessa sekä tie- ja vesirakennushallituksen lentokenttäosastolla. Yhtiöomme palvelukseen Kymin rakennusosastolle hän tuli 1949 ja nimitettiin osaston päälliköksi 1952. Kymin ja Voikkaan rakennusosastot yhdistettiin 1968 tehdaspalvelun rakennusosastoksi, jonka päällikkönä hän nykyisin toimii. Hän on johtanut ja valvonut useita suuria uudisrakennus- ja korjaustöitä sekä Kymijoen vedenkorkeuden järjestelyyn liittyneitä purkaus-, pato- ja pengerrystöitä. Hänen johdolla suoritettiin laaja ja monivaiheinen Kymin selluloosatehtaan uudestirakentaminen, Lappakosken, Hottinkosken ja Voikkaankosken perkaukset, Kuusaanlammen pengerrystyöt, Voikkaan padon rakentaminen ja vesivoimalaitoksen laajentaminen. Kuusanniemessä hänen

Into Suominen

Simo Rissanen

Unto Viherlahti

Elner Okka

johdolla ja valvonnassaan on tehty mm. pumppuasema, apukattila, kylmävarasto, selluloosavarasto, mäntyöljykeittäjä ja puoliseluloosatehdas sekä ns. putkisillat eri osastojen välillä. Rakennusosaston omien töiden lisäksi on hän valvonut useita tehdas- ja asuinrakennustöitä. Hän on kuulunut Kuusankosken rakennuslautakuntaan sekä toiminut yhtiön teollisuusalueella rakennustarkastajana. Sotilasarvoltaan hän on insinööri majuri. Hänen harrastuksiaan ovat filateliat ja kaitaelokuvaus.

LAURI PASI

viilaaja Kymin paperitehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 60 vuotta 18. 4.

VEIKKO RIIHELÄ

levyseppä metallikorjaamolta täyttää 50 vuotta 11. 3.

ELNER OKKA

koneviilaaja Kymin paperitehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 50 vuotta 16. 3. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1938 Kymin metallikorjaamolle. Kymin paperitehtaan kunnossapitoryhmässä hän on työskennellyt v:sta 1968 lähtien. Harrastuksista mainittakoon mieskuorolaulu.

VEIKKO ARONEN

poraaja rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 22. 3. Hän on syntynyt Sippolassa ja tuli yhtiön palvelukseen Voikkaan paperitehtaalalle 1933. Sotavuosien jälkeen hän siirtyi Voikkaan selluloosatehtaalalle ja työskenteli siellä tehtaan toiminnan lopettamiseen saakka. Sen jälkeen hän siirtyi rakennusosastolle.

HOLGER LEHTONEN

lastaaja Kymin paperitehtaan Fourdrier-osastolta täyttää 50 vuotta 23. 3.

Hän on syntynyt Kuusankoskella. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1937 Kymin rakennusosastolle. Kymin paperitehtaalalla hän on työskennellyt v:sta 1947.

ARMAS OLKINUORA

rakennusmestari kiinteistöosastolta täyttää 50 vuotta 28. 3. Yhtiön palvelukseen rakennusosastolle hän tuli 1951. Nykyisin hän toimii rakennussuunnittelijana kiinteistöosastolla.

PAAVO JAATINEN

työkaluviilaaja metallikorjaamolta täyttää 50 vuotta 2. 4.

KERTTU NIEMINEN

apunainen Voikkaan paperitehtaan kunnossapidon rakennusryhmästä täyttää 50 vuotta 5. 4. Hän on syntynyt Jaalassa ja tuli 1948 yhtiön palvelukseen kiillottajaksi Verlan tehtaalalle. Hän siirtyi 1959 Voikkaan rakennusosastolle apunaiseksi ja 1968 samaan tehtävään paperitehtaan kunnossapitoryhmään.

HILJA NIEMINEN

apunainen rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 15. 4.

Armas Olkinuora

Paavo Jaatinen

EINO LEHTINEN

pituusleikkurin apumies Voikkaan paperitehtaalalta täyttää 50 vuotta 17. 4. Hän on syntynyt Jaalassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1950 Voikkaan puuhiomolle. V. 1955 hän siirtyi paperitehtaalalle työskennellen erilaisissa tehtävissä. Takaisin puuhiomolle hän siirtyi 1968 sihtimieheksi. V:sta 1969 lähtien hän on ollut nykyisessä tehtävässään PK 18:lla. Kesäisin hän harrastaa kalastusta.

MATTI KARLSSON

sähköasentaja Kymin sulfiittiseluloosatehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 50 vuotta 19. 4. Hän on syntynyt Kuusankoskella. Ammattikoulun käytyään hän tuli yhtiön palvelukseen Kymin sähkökorjaamolle 1939 ja siirtyi 1968 Kymin selluloosatehtaan kunnossapitoryhmään. Tehdaspalokuntaan hän on kuulunut yli 30 vuotta.

JUANKOSKI

REINO KORHONEN

talonmies täyttää 60 vuotta 31. 3. Hän on syntynyt Muuruvedellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1927 metsäosastolle työskennellen aluksi metsänhoitotehtävissä ja työnjohtajan apulaisena 1930—

Reino Korhonen

Onni Huttunen

Onni Gustafsson

Arvo Sarkkinen

1934. Metsätyönjohtajana hän toimi 1935—1940 ja 1946—1948 ja metsänhoitajan autonkuljettajana 1941—1946. Vuonna 1948 hän siirtyi tehtaan palvelukseen toimien laivassa konemestarina ja talvella autonkuljettajana. Nykyiseen tehtäväänsä isännöitsijän talonmieheksi hän siirtyi 1962. Vapaa-aika kuluu omakotitalon piirissä.

HALLA

HEIKKI TIIKKAINEN

tukkityömiestä tukkiosastolta täyttää 60 vuotta 7. 3. Hän on syntynyt Iisalmella. Yhtiön palvelukseen sahalle hän tuli 1938. Samana vuonna hän siirtyi lautatarhalle lajittelijaksi ja tapulitoijaksi. Hän on työskennellyt yhtäjaksoisesti eri osastoilla ja siirtyi nykyiseen tehtäväänsä 1964.

TELLERVO REPONEN

tasaaja jalostustehtaalta täyttää 50 vuotta 22. 3. Hän on syntynyt Padasjoella. Yhtiön palvelukseen jalostustehtaalle hän tuli 1947. V:sta 1965 lähtien hän on työskennellyt yhtäjaksoisesti jalostustehtaalla erilaisissa tehtävissä.

HENRY KORTTILA

puuseppä puusepäntehtaalta täyttää 50 vuotta 21. 4. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen puusepäntehtaalle puuseppäksi hän tuli 1947. V:sta 1966 hän on ollut yhtäjaksoisesti yhtiön palveluksessa.

HEINOLA

HELVİ RÄSÄNEN

konttorin siivooja täyttää 50 vuotta 16. 4. Hän on syntynyt Pielisjärvellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1971.

KARKKILA

ONNI GUSTAFSSON

kattilankasaja täyttää 50 vuotta 16. 3. Hän tuli tehtaan palvelukseen 1947. Palontorjuntatyö kuuluu hänen harrastuspiiriinsä.

ARVO SARKKINEN

ammevaluri täyttää 50 vuotta 8. 4. Hän tuli tehtaan palvelukseen 1966. Hän kuuluu tehtaan turvallisuustoimikuntaan ja harrastaa kalastusta.

ONNI HUTTUNEN

työkaluvaraston hoitaja täyttää 60 vuotta 2. 3. Hän tuli 1941 tehtaan palvelukseen Hyvinkäälle—Karkkilan rautatielle. V. 1968 hän toimi mallinkuljettajana, kun rautatie lakkautettiin. Hän harrastaa urheilukalastusta.

Manan majoille

Joulukuun 16 pñä poistui yllättäen keskuudestamme mestari Lasse Tuomela metallikorjaamolta. Hän oli syntynyt Kuusankoskella 9. 12. 1928. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1946. Kot-

kan Teknillisestä koulusta hän valmistui teknikoksi 1955 hoitaen siitä lähtien muovipajan mestarin tehtäviä Kymin korjauspajalla. Vaatimattomalla luonteellaan ja rehdillä, rauhallisella olemuksellaan hän saavutti työpaikallaan niin esimiestensä kuin alaistensa ja työtovereittensa varauksettoman luottamuksen ja kiintymyksen. Hänen poismenonsa tuntuu syvänä suruna sekä hänen omaistensa että ystäviensä joukossa.

Tammikuun 16 pñä kuoli mestari Pentti Laurén. Hän oli syntynyt 7. 7. 1920 Kuusankoskella. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1935. Valmistuttuaan teknikoksi 1947 hän tuli työnjohtajaksi korjauspajalle, josta hän 1968 siirtyi kemian teollisuuden kunnossapitoryhmään. Häntä jäivät lähinnä kaipaamaan puoliso ja lapset sekä runsas ystäväpiiri.

Helmikuun 8. pñä suruviesti kertoi ylimestari Sulo Narsakan yllättäen poistuneen keskuudestamme. Hän tuli Juantehtaan palvelukseen kartonkimestariksi 1937. Ylimestariksi hänet nimitettiin 1966. Hän toimi uuden kartonkitehtaan käyntiinlähdon jälkeen tehdaskonttorin toimistopäällikkönä.

Lasse Tuomela

Sulo Narsaka

Huomionosoitus Väinö Lindénille työturvallisuuden edistämisestä

Rakennusosaston Voikkaan rakennusryhmän ylimestari Väinö Lindén joutui huomionosoituksen kohteeksi rakennusryhmän työturvallisuustoimikunnan kokouksessa tammikuun 20 päivänä. Tehdaspalvelun isännöitsijä Allan Aalto ojensi hänelle hopealautasen tunnustuksena ja kiitollisuuden osoituksena hänen pitkäaikaisesta, määrätietoisesta ja tuloksellisesta toiminnastaan työturvallisuuden edistämiseksi. Ylimestari Lindén on kuullut vuosikymmenien ajan työturvallisuustoimikuntaan ja toimi viimeiset neljä vuotta rakennusryhmän työturvallisuustoimikunnan puheenjohtajana eläkkeelle siirtymiseensä 30. 1. saakka.

— Näitä hopealautasia on aikaisemmin annettu neljälle henkilölle, jotka ovat ansioituneet työturvallisuustyössä. Ensimmäinen lautanen ojennettiin lokakuussa 1965 Kymin sulfiittiseluloosatehtaan työturvallisuustoimikunnan pitkäaikaiselle ja innokkaalle jäsenelle, varastonhoitaja Elvira Redsvenille. Seuraavat hopealautasen saajat olivat varastonhoitaja Juho Haag Kymin rakennusosastolta (1968), ylimestari Aarne Stadig klooritehtaalta (1968) ja ylimestari Johannes Volotinen Voikkaan korjaus-

pajalta (1969), kertoi työturvallisuuspäällikkö Harry Varhoma.

*

Ylimestari Väinö Lindén palveli yhtiötä ansiokkaasti yli 47 vuotta. Hän syntyi Iitissä 1907 ja tuli ensimmäisen kerran yhtiön palvelukseen 1921. Voikkaan rakennusosastolle hän siirtyi 1924. Valmistuttuaan rakennusmestariksi Helsingin teollisuuskoulusta 1930 hän palasi entiselle työosastolleen piirtäjäksi ja toimi siellä neljä vuotta. Sen jälkeen hän oli vuoden verran toisen työnantajan palveluksessa, mutta palasi takaisin Voikkaalle 1935 piirtäjäksi ja rakennusmestariksi. Ylimestariksi hänet nimitettiin 1. 1. 1954. Hänen erinomaista ammattitaitoaan, kätevyttään ja pysyvyyttään on monin tavoin käytetty hyväksi yhtiön rakennustoiminnassa, erityisesti Voikkaan tehtaan monissa laajennuksissa. Työturvallisuustoiminta on aina ollut lähellä hänen sydäntään ja hänelle on ollut leimaantavana piirteenä alaisiinsa ja työtovereihinsa kohdistunut huolenpito ja halu auttaa heitä selviytymään tapaturmista ja terveinä työtehtävissään.

Rakennusmestari Väinö Lindénille (oik.) ojennettiin hopealautanen tunnustuksena hänen ansioistaan työturvallisuuden edistämiseksi työosastollaan. Tehdaspalvelun isännöitsijä Allan Aalto (vas.) ojensi hänelle lahjan turvallisuustoimikunnan kokouksessa.

